

Rozpřawa

zwězkowego
předsedařstwa
wó zwopřawdńenju
žěłowych směrnícow
w lětoma

Rozprawa

zwjazkowego
předsydstwa wo
zwoprawdźenju
džěłowych směrnícow
w lětomaj

2021/2022

DOMOWINA

Rozpřawa zwězkowego pšedsedařstwa wó zwopřawdnjenju žělowych směrnícow w lětoma 2021 a 2022

Pšedřtowo žělowych směrnícow

Žělowe směrnice Domowiny konkretizěruju powšykne zaměry programa “Domowina 2025” za dwójolětnu periodu až do pšidućeje głowneje zgromažiny w lěše 2023. Pó pšiwzešu na 20. głownej zgromažinje Domowiny twórze woni zakład za žětabnosć wólonych gremijow kšywowego zwězka.

Rozpřawa k stawoju zwopřawdnjenja žělowych směrnícow pšedpołožyjo se na głownej zgromažinje w lěše 2023. Se na to zepěrajucy, maju se žělowe směrnice až do kónca wólbnjeje peridy (2023-2025) nažětaš.

Zwopřawdnjenje toš tych směrnícow koordiněrujo zwězkowe pšedsedařstwo z pomocu swójojo preziduma, žělowych wuběrkow a zastojnstwa. Župy a cłonkojske towaristwa/zwězki se do wužětanja směrnícow a do pšesajženja nadawkow integrěruju.

Rozprawa zwjazkowego pšedsydstwa wo zwoprawdženju džělowych směrnícow w lětomaj 2021 a 2022

Pšedřtowo džělowych směrnícow

Džělowe směrnicy Domowiny konkretizuja powšitkowne zaměry programa “Domowina 2025” za dwulětnu dobu hač do přichodneje głowneje zhromadźizny w lěče 2023. Po schwalenju na 20. głownej zhromadźiznje Domowiny tworja woni zakład za džělawosć wolenych gremijow třěšneho zwjazka.

Rozprawa wo stawje zwoprawdženja džělowych směrnícow pšedpołožyjo so na głownej zhromadźiznje w lěče 2023. Na to zložuju, maja so džělowe směrnicy hač do kónca wólbnjeje doby (2023-2025) aktualizować.

Zwoprawdženje tutych směrnícow koordinuje zwjazkowe pšedsydstwo z pomocu swójojo prezidija, džělowych wuběrkow a zarjada. Župy a cłonske towaristwa/zwjazki su so do wudžětanja směrnícow a do zwoprawdženja

Wobceŕki statkowanja Domowiny a z toho wurošćece nadawki

1. Domowinske župy a člonkojske towaristwa/zwězki

Nadawki, kótarež se pósěguju głownje na nutšikotowaristwowe poměry, mjazsobny wobchad a žěto z člonkojstwom kšywowego zwězka:

1.1. Župy, člonkojske towaristwa a zwězki pódpěruju wutwórenje žětowych wuběrkow zwězkowego pšedsedaŕstwa a naražiju fachnikow za sobužěto we wólbnej periože 2021-2023.

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny wopodstat47ni na swojim 2. rjadnym posedženju dnja 19.11.2021 w Budyšinje člonow šěsć džětowych wuběrkow, nawodow wuběrkow, přislušnosće zarjada, kaž tež wobsahowe wusměrjenje wuběrkow za wólbnu dobu 2021-2025:

- wuběrk za kubłanje
- wuběrk za kulturu a wuměłstwo
- wuběrk za politiske a prawniske naležnosće
- wuběrk za zjawnostne a wukrajne džěto
- wuběrk za naležnosće strukturneje změny, hospodarstwo a infrastrukturu
- wuběrk za nutřkownu demokratiju a serbsku ciwilnu towaršnosć

Hač do nalěča 2022 konstituowachu so džětowe wuběrkki přez zwołanje konstituowacych posedženjow. W někotrych wuběrkach skutkuja jednotliwi fachowcy, kotrež džěławosć pódpěruja.

Zarjad pódpěrowaše konstituowanje džětowych wuběrkow hač do nalěča 2022 přez zwołanje konstituowacych posedženjow přez wotpowědneho zamołwiteho zarjada, namjetowaše fachowcow za sobudžěto we wothłosowanju z člonami jednotliwych wuběrkow a přewodžeše wobsahowe zaměry džěławosće jednotliwego gremija.

Wuběrk za kubłanje zwoła referentka za naležnosće kubłanja a spěchowanja młodžiny. Po konstituowacym posedženju je so wuběrk trójce digitalnje abo hybridnje zetkał. Kubłanski wuběrk wobsteji z 8 člonow. Na posedženja přeprašuju so prawidłownje fachowcy za wěste temy. Wuběrk džěta wusko z RCW a SŠT hromadže.

Wuběrk za kulturu a wuměłstwo zwoła referent za kulturne naležnosće a wukraj. Wuběrk je we wšelakorych zestawach digitalnje abo na městnje 5 króč wo wšelakich naležnosćach wuradźował. Mjez druhim přidžělaše trěbne dokumenty nastupajo projekt při Lawskich hrjebjach, poradźowaše SMWK při počesćenju čestnohamtskich w kulturje pod mjenom “Kultur im Ehrenamt” na serbskim polu, poradźowaše wudawačelow serbskeje listoweje znamki a wobjednaše temu imaterielne kulturne herbstwo Serbow.

Wuběrk za politiske a pšawniske nastupnosći pówołajo jednař. Wuběrk za politiske a pšawniske nastupnosći jo se 10.02.2022 konstituěrowař. Dalšne pósejženje jo se wotměřo 11.05.2022. Wuběrk ma 7 čłonkow. Ako šěžyščo za něntejšnu legislatiwu su se stajili čłonki rozestajanje z móžneju nowelu Sakskeje serbskeje kazni. K tomu stej se w awgusće a decembrje dalšnej zmakani ze zastupnikami Serbskeje rady Sakskeje pšewjadli. Proces wježo se w leše 2023 dalej.

Wuběrk za zjawnostne a wukrajne žěło pówołajo casnikařski powědař Domowiny. Wuběrk jo se w leše 2022 tšić raze na regularnych wobradowanjach zmakeař. Ma 5 čłonkow. W srjejžišču jo stajařo twóřenje nacasnego nowego wobrazu Serbow a jich narodneje organizacije w šyršej zjawnosći. Togodla jo nastařo nowy lětak Domowiny w górn-, dolnoserbskej a nimskej wersiji ako eksperimentelne póbitowanje. Kóńc awgusta jo wuběrk pšepšosenju wuběrka za nutšikownu demokratiju a serbsku ciwilnu towarišnosć na zgromadne pósejženje slědowař.

Wuběrk za nastupnosći strukturneje změny, góspodařstwo a infrastrukturu pówołajo referent za infrastrukturelne nastupnosći. Wuběrk jo se 9 razow zmakeař. Wuběrk jo ze zastojnstwom Domowiny pšewjadř konferencu k wuměnje serbskich institucijow wó strategiskem póstupowanju Serbow w ramiku změny strukturow w Sakskej. Dalej jo wužětař kriterije a koncepciju za zjawne myto za pšedewzešarjow (glej ž. sm. 6.1.). Pšedsedař wuběrka jo se wobžěliř mimo tego aktiwne w nadawku Domowiny na konferency BTU w Chóšebuzu k temje: “Wupołnjone žywjenje we Łužycy – serbske perspektiwu w změnje strukturow”.

Lawreaća „Myta Domowiny“ a „Čestneho znamješka“ Domowiny lěta 2022 | foto: Jurij Helgest

Trójna slawa lawreatam „Myta Domowiny“ a „Čestneho znamješka“ | foto: Jurij Helgest

Wuběrk za nutřkownu demokratiju a serbsku ciwilnu towarišnosć zwola referentka za naležnosće třěšneho zwjazka. Wuběrk je so pječ króć w Budyšinje a hybridnje zetkař. Wuběrkej přištušeja 5 čłonow. Septemberske wuradžowanje wotmě so jako zhromadne posedženje z wuběrkom za zjawnostne a wukrajne džěło. Hłowna tema bě, kak móhli dorost za serbske institucije zdobywař a poskitki serbskich džěłowych městnow lěpje šěrić. Tuta tema wuběrk dale zaběra.

Tak schadźuje so prezidij Domowiny w běhu lěta hač do 12 króć, na městnje a digitalnje | foto: Domowina

Posedźenje Zwjazkowego předsydstwa Domowiny kónc lěta 2022 – z časa pandemie stajnje w hybridnej formje | foto: Domowina

Zarjad Domowiny podpěra džělawosć dalšich nachwilnych a wobsahowych/ projektowych wuběrkow:

Mytowanski wuběrk zwoła referent za kulturne naležnosće a wukraj. Wuběrk zakónči džěto wuspěšnje ze zarjadowanjom Myta Domowiny a chce so nastupajo změny wustawkow 2023 zaso zetkać.

Za **wuběrk za Europeadu** jo zagonity referent za kulturne nastupnosći a wukraj. Jo se 8 raz na městnje a 6 raz online zmačał. Mimo toho su se přewjadli medijowe konference, trening ako teke testowe graše do wobžělenja w Korutańskej. Wuběrk jo žěłabnosć ze žěkowańskim zarědowanim 18.11.22 w Slěpem wuspěšnje zakónčył a se za přigótowanje na Europeadu 2024 w nowej zestawje wutwórił.

Změrcowski wuběrk zwoła referentka za naležnosće třěšneho zwjazka. Posedźeni wuběrka wotměštej so 03.03.22 kaž tež 06.09.22 w Budyšinje a digitalnje. Wuběrk měješe jedyn pad wobdžělać.

Festiwalny wuběrk zwoła referent za infrastrukturelne naležnosće. Tutón je so 2022 znowa konstituował a přihotuje Mjezynarodny festiwal 2023 Łužica. Wón zetka so prawidlownje jónu wob měsac (hlej tomu tež dž. sm. 5.6). W přihotowanskim wuběrku je něhdže 30 wosobow z Delnjeje a Hornjeje Łužicy zawjazanych.

Rewizijny wuběrk pruwuje jónu wob lěto lětnu kaž tež financnu rozprawu hospodarskeho lěta 2021 a 2022 Domowiny. Referent za infrastrukturelne naležnosće přihotuje a přewodźuje rewizijny wuběrk při spjelnjenju jeho nadawka a wotmołwi na wšitke prašenja čłonow wuběrka. Wuběrkej su so sčasom wšitke třěbne dokumenty k dispoziciji stajili. Předsyda wuběrka je so prawidlownje na posedźenjach Zwjazkowego předsydstwa wobdžělił.

1.2. Domowina spěchujo mjazsobne zeznaše, wuměnu nazgónjenjow a zgromadne projekty swójjich župow, čłonkojskich towaristwow a zwězkow.

Zarjad Domowiny zwěšća za běžne lěto za kulturne aktiwity a projekty regionalnych a nadregionalnych towarstwow, kotra zarjadniska podpěra je třěbna a ju na zakładže zrěčenjow zwoprawdža. Projektowi sobudžělačerjo a regionalne rěčnicy zarjada přewodźeja akterow a organizatorow při zaručenju wuskeje kooperacije mjez towarstwami a serbskimi institucijami při přihotach a přewjedženju jich předewzačow. (hlej tež dž. sm. 5.1 a 5.6)

W lěće 2022 přewjedže zarjad Domowiny mjez druhim sčěhowace zarjadowanja:

- junij 2022: EUROPEADA w Korutanskej jako wusahowacy projekt, kiž zwjaza hišće sylnišo Delnju a Hornju Łužicu. Wobdželeni běchu nimo zhromadneho mustwa njeličomni fanojo we Łužicy (wosebje přez live stream direktnje 11.000 live, po tym hišće hač do 30.000 přistupow), ale tež jako hosćo w Korutanskej (někak 150).
- w běhu lěta: přihotowanske posedženja za Mjezynarodny folklorny festiwal přewjedowachu so w cyłej Łužicy: W přihotowanskim wuběrku je něhdže 30 wosobow z Delnjeje a Hornjeje Łužicy.
- 15.-17.07.2022: podpěra při financowanju a přewjedženju swjedženskeho zarjadowanja Serbskeho folklorneho ansambla Wudwor z. t. "Mjezynarodny spěwny a rejowanski swjedžeń „40 lěta – kónc wotwidžeć“ (wjac hač 1.000 wopytowarjow)
- 13.10.2022: informaciske stejišćo wo dźěle w zarjedže Domowiny a RCW na powołanskich wikach na wyšej šuli w Ralbicach z 50 wustajerjemi z wjace hač 500 wopytowarjemi
- 14.-15.12.2022: Politisko-kubłanska jězba do Berlina: 30 Serbow poda so na přeprošenje zapóstanče SPD Zwjazkoweho sejma, zo by dźěławosć Zwjazkoweho sejma zeznała a zhromadnosć a wuměnu mjez ludźimi ze wšelakich kónčin Łužicy hajila

Swjedženske zarjadowanje Serbskeho folklorneho ansambla Wudwor w Hórkach | foto: Domowina

Wótwórjenje wustajeńce „Serbske wuměłce a Serby we wuměłstwie“ | foto: Domowina

Wurjadna hłowna zhromadźizna w juniju 2022 w Choćebuzu | foto: Domowina

Europeada 2022 – kulturny džeń a polfinale | foće: Jörg Stephan

Wuradźowanje předsydy ze župami a člonskimi towarstwami

Znajmjeńša jónu wob lěto wuradźowaše předsyda ze župami a člonskimi towarstwami.

2022 wotměštej so hybridnej posedźeni ze zastupjerjemi župow a člonskimi towarstwami: 17.01. a 16.03.2022. Temje běštej přenjojtne wurjadna hłowna zhromadźizna a nowy načisk wustawkow Domowiny. Referentka za naležnosće třěšneho zwjazka bě za organizatoriski a wobsahowy přihot we wothłosowanju z předsydu zamołwita.

Na wurjadnej hłownej zhromadźiznje dnja 03.06.22 we Łužiskej hali wumětstwa w Choćebuzu běchu hač na jedne wuwzaće wšitke župy a towarstwa zastupjene. Podložki wurjadneje hłownej zhromadźizny su w hornjoserbsčínje, delnjoserbsčínje a němčinje na internetnej stronje Domowiny přistupne.

1.3. Lěto župow 2021/22 pši gózbje 100. wrošenice založenja župow se pšewježo ako zgromadne pšedewzeše wšych župow Dolneje, srjeźneje a Górneje Łužyce, aby se zgromadnosć župow skšušila. Zakład za to jo wót pšigótowańskego wuběrka wótgłosowany program zarědowanjow. Pši tom žiwa se tek na 75. wrošenicu založenja pówójnskeje Domowiny w Dolnej Łužycy (08.09.1946).

Corona-pandemije dla njemóžeše so lěto župow 2021 kaž planowane přewjesć, někotre zarjadowanja su so do lěta 2022 přesunili.

Regionalne rěčnicy wothłosowachu tak terminy a wuměny skerje krótkodobnje abo dyrbjachu je přewěnować abo wotprajić. Hladajo na Lěto Zejlerja a Kocora 2022 su so zdžěla zarjadowanja mjez sobu zwjazali (hlej dž. sm. 5.4).

Wulět župnych předsydstwow na “bajowe čolmikowanje” do Blótow | foto: Domowina

Wotkryće tafle ze serbskim tekstom za Mikławša Joachima Wičaza, přěnjeho serbskeho informatikarja, w Kamjenej pola Radworja na kublanskej jězbje župy “Jan Arnošt Smoler” Budyšin w lěće 2021 | foto: Katja Liznarjec

Hłowna zhromadźizna župy Dolna Łužyca w Rogowje w lěće 2022 | foto: Domowina

Přewjedli su so scěhowace zarjadowanja w lěće 2021 a zdžěla w lěće 2022:

- 15.07.2021: kubłanska jězba župy “Michał Hórnik” do Błótow, hdžež wopytachu zarjadowanje “Jězba do raja bajow” w Bórkowach
- 24.09.2021: kubłanska jězba župy “Jan Arnošt Smoler” po slědach Handrija Zejlerja do Łaza (cyrkej, row, pomnik, towarstwo Dom Zejlerja a Smolerja), do Kamjeneje pola Radworja: wotkryće tafle za prof. Dr. Mikławša Wićaza, wuznamneho serbskeho informatikarja, cytkownje 30 člonow ze sydom Domowinskih skupin a towarstwow, jězba běše zdobom zazběh za lěto Zejlerja a Kocora w 2022
- 09.07.2022: Župa “Jan Arnošt Smoler” přeprasy wšě župy na dzeń wotewrjenych duri do Njehornja, 50 hosći hłownje z Hornjeje Łužicy
- 22.07.2022: K zakónčenju a jako džak za swěrne džěto přeprasy Domowina člonow wšitkich župnych předsydstwow na “bajowe čotnikowanje” do Bórkowow, na kotrymž wobdžělichu so 60 člonow ze wšitkich pječ župow.

1.4. Zachopiś ma se z wobzamknjenim 21. głownje zgromažiny w lěše 2023 programowa diskusija Domowiny. Zaměr dej byś, na 22. (aktualnje 23.) głownej zgromažinje w lěše 2025 nowy program Domowiny wobzamknuś .

Prezidij Domowiny je so z naležnosću noweho programa zaběrať. W nowych džětowych směrnicach za dobu 2023-2025 je zapisana džětowa směrnica, kiž definuje nadawk, zo so w lěće 2023 programowa diskusija Domowiny zahaji. Wuslědki toho a nowy program maja so na přichodnej rjadnej hłownej zhromadźiznje w lěće 2025 schwalić. Nimo toho ma so program “Domowina 2025” wuhódnoćić.

1.5. Kšywowy zwězk pódpěrujo pšez žěto regionalnych powědařkow a z pomocu zjawnostnego žěla župy, člonkojske towaristwa a zwězki pši wabjenju nowych člonkow do swójich ředow a nastaše nowych kupkow a towaristwow. Wažne pši tom jo, až se ražijo, wšykne generacije do zgromadnego žěla zapšimjeś.

Regionalne řečnicy podpěrowachu naše towarstwa a Domowinske skupiny w lěće 2022 při wozrodženju džětawosće po Corona-pandemiji, wšako je towarstwowe džěto z wulkeho džěla dvě lěće wotpočowało.

Do třěšneho zwjazka Domowiny su zastupili:

Do župy “Michał Hórnik” su přistupili:

- młodžinski klub Pančicy Kukow z.t.: 51 člonow
- Spěchowanske towarstwo Serbskeje wyšeje šule „Michał Hórnik“ Worklecy z.t.: 12 člonow

Do župy “Handrij Zejler” su přistupili:

- towarstwo “Zahrodka 1921 z.t.” z Delnjeho Wujězda: 14 člonow
- Šulska a domizniska stwa Ptačecy z.t.: 10 člonow

W lěće 2021 přistupi młodžinski klub Pančicy-Kukow k župje “Michał Hórnik” | foto: župa “Michał Hórnik”

Do župy Dolna Łužyca su pšistupili:

- Domowinska kupka “Hochoza”: 15 nowych członkow
- młožina Škodow: wót 3 na 48 członkow zajmcy su:
- seš we wokrejsu Dubja-Błota – rozgromje z 2 towaristwoma
- rozgromno ze zajmcami z Myšyna
- rejowańska kupka “Stara lubość” ma zajm, župje Dolna Łužyca pšistupiš

Předstajenje mjezywuslědka restawrowanja wobškodženych knihow we Łužiskim seminarje w Praze šefej Sakskeje Statnjeje kenclije w decembrje 2021 | foto: Clemens Škoda

Do župy Jakub Lorenc-Zalěski z.t. su pšistupili:

- Šwjelowa bróžnja Wochozy z.t.: 14 członow
- Dalše zajimcy:
- Domizniske towarstwo Slepo z.t.: 12 członow
 - Nałožkowe towarstwo Slepo z.t.: 28 członow

Do župy “Jan Arnošt Smoler” su pšistupili:

- staršiska iniciatiwa Radwor z. t.: 17 członow

Přepodaće próstwy ZAHRODKI 1921 z. t. za přiwzaće do župy “Handrij Zejler” 10.03.2021 | foto: Domowina

1.6. Domowina wužaržujo pšez žěto z asociěrowanymi towaristwami zwiski a kulturnu wuměnu z pšijašelami ako teke z pótomnikami Serbow w Českej, Pólskej, Awstralskej, Americje a we Wendlanže.

Referent za wukraj koordinuje w nadawku třěšneho zwjazka wšitke zwiski a wuměny z přečelemi a potomnikami Serbow we wukraju.

- Corony dla njepřewjedźena ekskursija Texaskich potomnikow Serbow do Łužicy ma so snano w lěće 2023 přewjesć. Referent za wukraj podpěra ideju wuměny ZSS do Texasa, přihotowanska rozmołwa je so w septembrje 2022 přewjedła. Dotal hišće dalše aktualizowane podložki ze stron studentow pobrachuja.
- Referent za wukraj koordinuje projekty Společnosće přátel Lužice (SPL): 1. rewitalizacija Hórnikoweje knihownje (restawracija a digitalizacija z projektnym wolumenow 2019-2022: 160.000 €); 2. předžěta k wudaću knihi přez němsko-čěski fond přichoda; 3. podpěra při ekskursijach SPL do Łužicy (dwaj do štyri króć wob lěto) a při dalšich projektach, delegowanjach a kulturnych wuměnach.

Wopyt delegacije z Wendlanda we Wojerecach | foto: Domowina

Spominanje na padnjenych pólskich wojakow w Chrósćicach dnja 28.04.2022 | foto: Clemens Škoda

- apryl 2022: Spominanje při pomniku za padłych wojakow w Chrósćicach zhromadnje ze zastupjerjemi pólškeje komuny Žary
- podpěra při koordinaciji/informelnych přídžělach za přewjedženje Serbskeho kulturneho lěta Liberec z móžnymi delegowanjami (corony dla přesunjene)
- podpěra při planowanju wulkeje wustajeńcy Sakskeho zastupnistwa w Praze 2022/23 (kooperacija ze Serbskim muzejom a SPL); njeje so naposledk bohužel přewjedło, dokelž njeběše hród po pandemiji na tajke projekty nastajeny.
- wuměna z Wendlandom:
 - 09.05.22 přewjedzechmy přednoškowy wječor „Daloko na zapadže – zasydlenje Połobskich Słowjanow z archeologiskeho wida” w Zejlerjowej bróžni Domowinskeho domu we Wojerecach. Bě to zhromadne zarjadowanje Domowiny, Maćicy Serbskeje a Wendlanskeho přečelskeho a džěłoweho kruha z.t., kiž bě z małej delegaciju přitomny. 30 wosobow so na zarjadowanju wobdžěli.
 - 10.5.22 poda so delegacija z Wendlanda na wuprawu k městnam serbskeho skutkowanja w Slepjanskim a Wojerowskim regionje.
 - 14.06.22 wobdžěli so Werner Sroka jako čestnohamtski społnomócnjeny Domowiny za Wendland na hłownej čłonskej zhromadźiznje asociěrowaneho towarstwa Domowiny Wendlanskeho přečelskeho a džěłoweho kruha we Łuchowje (Lüchow).
 - 2022 planowane delegowanje kulturneje skupiny/towarstwa do Wendlanda so dale přesunje. Towarstwo Bratrowstwo planuje wopyt z noweje inscenaciju. Termin je hišće njejasny.
- jězba serbskich studentow do Prahi k SPL (hlej džěłowa směrnica 5.1).
- zetkanje z čłonami přečelow Serbow we Wróclawju a ekskursija Bratrowstwa do Wróclawja

2. Domowina – zastupjařka wšych generacijow Serbow

Nadawki, kótarež su wusměrjone na pólěpšenje a spěchowanje generacije pśesegajucego statkowanja:

2.1. Domowina pódpěrujo pśez žěto regionalnych powědařkow zmakeanja młodych luži Dolneje, srjeježnje a Górneje Łužyce w zmysle zgromadnego woplěwanja serbskeje rěcy.

Glej k tomu teke rozpšawnistwo našych župow a cłonkojskich towaristwow a nalicenje tamnejšych projektow.

Město młožinskeje referentki w Górnej Łužycy njejo było wót zachopjeńka lěta 2022 wobsajžone. Wupisanje njejo było wuspěšne. Domowinske zastojnstwo njejo mógało toś eksplicitnje wusměrjonemu žětoju z młožinu a wuměnje mjaz Łužycoma wótpowědowaš. Wót februara 2023 jo město młožinskeje referentki zasej wobsajžone.

Pšewjadłej stej se dwa projekta, wusměrjonej na wuměnu mjazy Górneju a Dolneju Łužycu:

- 10.09.2022 wustup 1. Kulturneje brigady w Dolnoserbskem gymnaziumje w Chóšebuzu
- 23.05.2022: woglěd 8. lětnika Dolnoserbskego gymnazija w serbskich institucijach w Budyšynje z 85 wuknikami, wót toho někak 30 w Serbskem domje
- 24.09.2022: pšewježenje Superkokota w Nowej Niwje

Dalej jo se wjednistwo na Dolnoserbskem gymnaziju (DSG) w Chóšebuzu wót šulskego lěta 2022/2023 změniło. Z Górneju Łužycu njejo se hyšći kontakt nawěžał. Z tym njej se tek hyšći wulět wuknikow a wuknicow 11./12. lětnika DSG a Serbskego gymnazija Budyšyn do Lipska ražił, aby se tam wuměnili ze studentami sorabistiki. Wulět planuju se pak za lěto 2023.

W Dolnej Łužycy starataj se młožinski koordinatori a zagroniti za młožinske žěto w měsće Chóšebuz w nadawku Župy Dolna Łužyca wó młožinske žěto w běgu lěta.

Woglěd 8. lětnika Dolnoserbskego gymnazija w serbskich institucijach w Budyšynje pola Domowiny | foto: Domowina

2.2. Rěcny centrum WITAJ pódpěrujo župy a kubłanišća pší wugótowanju swójbnych a rěc spěchujucych zarědowanjow.

W Hornjej Łužicy su so slědowace kubłanišća při swjedženjach serbskeje rěče, serbskich projektach a podobnych podpěrali:

- 1. do 4. lětnik zakładna šula Wulka Dubrawa (2021/ 22)
- 5. do 10. lětnik Serbski gymnazij Budyšin (25.05.2022)
- 1. a 2. lětnik zakładna šula Slepó (.08.06.2022)
- 4. lětnik zakładna šula Wojerecy (10.06.2022)
- prawidłowne poskitki we Witaj-skupinomaj w Bukecach a w Nowym Měšće
- punktuelnje poskitki we Witaj skupinach w Rownom, Ćisku, Kulowje (katólska pěstowarnja) a Radworju (AWO)

Dale je so župam mj. dr. na slědowacych projektach pomhało:

- Swójbna schadźowanka w Chrósćicach (03.04.2022)
- projekt za 4. lětniki na temu Zejler a Kocor (julij 2022); hlej tež dž. sm. 5.4

W Dolnej Łužicy su se kubłanišća pší serbskorěcnych projektach a zarědowanjach pódpěrali:

- jatšowny projekt w zakładnej šuli w Janšojcach (3.- 6. lětnik, 08.04.2022)
- serbski familijowy žěń w zakładnej šuli Žyłow (1. - 6. lětnik, 22.09.2022)
- grajne dopoždno w horše Žyłow (12.08.2022)
- praktiske žěto z Bookii-pisakom a knigłami (6 zarědowanjow w zakładnych šulach)
- podpěra w serbskej wucbje / „Aufholen nach Corona“ (kupkowe žěto, wuwijanje cytanja)
- pšedstajenje žiśecych knigłow w hortach a šulach
- punktuelná pódpěra hortowych žiśi pší serbskorěcnych projektach (ptaškowa swajžba, cytańske wuběžowanje)
- měšćański swěžeń w Chóšebuzu (18.06.2022)

fota naprawo wot horjeka:

Džěći Witaj-skupiny w Nowym měšće zeznaja serbsku narodnu drastu | foto: Sieglinde Ladušowa

Na swójbnej schadźowance 2022 čita Jadwiga Kaulfürstowa džěcom bajki w serbskej rěči |

foto: Michaela Hrjehorjowa

Lekcija z Bookii-pisakom w Brjazynje | foto: Madlena Norbergowa

Nazymski wulět serbskich familijow | foto: Madlena Norbergowa

Wót lěta 2016 dajo projekt „Spěchowanje serbskorěčnych familijow“, zož Rěčny centrum WITAJ ze wšakorakimi zarědowanjami pódpěrujo nałožowanje serbskeje rěcy we familijach. Mamy kužde lěto pšawidłownje 3-4 zmakanjow. Kooperěrujomy how z towaristwom „Gromaže“.

2.3. Na zakłaže dogrona z wokrejsom Budyšin wugbajo Rěčny centrum WITAJ w nadawku Domowiny aktiwity na pólu socialnego młóžinskego džěta.

Wot lěta 2011 ma Rěčny centrum WITAJ w Hornjej Łužicy wotrjad za młóžinske socialne džěto. Aktualnje wukonja so **šulske socialne džěto** na wyšich šulach w Ralbicach, Worklecach, Radworju, Budyšinje a Slepom. Šulske socialne džěto w Slepom je 01.01.2022 do nošerstwa RCW přešlo.

Swójbne kublanje přewjedžeše so w regionalnymaj teamomaj Budyšin a Kamjenc/Zapadna Łužica hač do měrca 2022. Dotal njeje so radžiło, městno znowa wobsadzić.

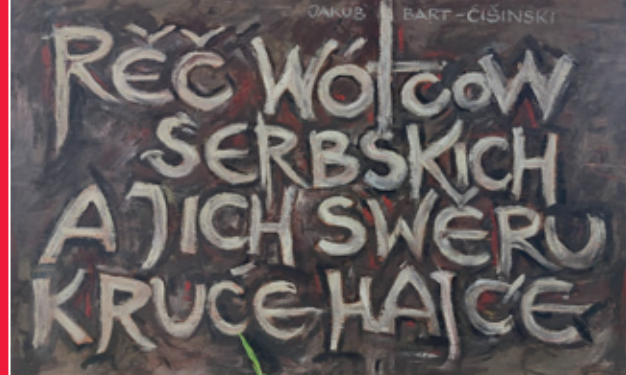
Mobilne młóžinske džěto so aktualnje w regionalnym teamje Kamjenc/Zapadna Łužica tež njepřewjeduje, dokelž so nowowobsadženje tutoho městna dotal radžiło njeje.

Na zakładže noweho šulskeho zakonja w Sakskej ma so šulske socialne džěto na kóždej wyšej šuli ze 40 hodžinami wob tydžeń zawěšćić. Dokelž pak na šulskich stejščach w Radworju, Ralbicach, Worklecach a w Budyšinje koleginy džětowe městna jenož z 30 hodžinami wobsadžeja, dopjelnja so zbytnje 10 hodžiny 4 króč wot koleginy, kotraž 40 hodžin džěta. Wot nalěča 2021 sem pak skutkowaše tuta koleginja we Worklecach a w Ralbicach sama, dokelž běštej koleginje hač do oktobra 2022 resp. februara 2023 w staršiskim času.

Šulske socialne džěto na Wyšej šuli „Dr. Marja Grólmusec“ w Slepom: jugger-sport jako popołdniši a prózdniški poskitk | foto: Frank Stukat

3. Serbska rěc

Nadawki, kótarychž zwopšawdnjenje pśinosujo k šćitoju, naložowanju, wuchowanju a rewitalizaciji serbskeje rěcy:

3.1. Z pomocu Rěcneho centruma WITAJ napórajó se analiza wótchadnikow Witaj-žišownjow a –kupkow w Dolnej Łužycy. Na toš tom zakłaže ma so strategiski koncept k dojšpišu wšych Witaj-žiši za dalšne serbskorěcne kubtanje wužětaš.

Teke w lěše 2022 su se licby wótchadnikow Witaj-kupkow w Dolnej Łužycy zběrali (64). Jo znate, až se wětšyna tych žiši w přednem lětniku, gaž jo móžno, na bilingualnej wucbje wobžělijo. Dalšne maju serbsčinu ako cuzorěcnu wucbu. Dokradna statistika až doněnta njedajo se realizěrowaš, dokulaž oficielne licby Statneho šulskego amta (102 wuknikow w bilingualnej wucbje přednego lětnika 2022/23) njerozeznowaju mjazy žišimi z Witaj-kupkow a wótnabocnikami bžez pšedznašow w serbskej rěcy.

W ramiku pšeslěženja pšechada wót žišownje do zakładneje šule w Dolnej Łužycy jo se pokazato, až su w zajmje kontinuěrujucego rěcneho wuwisa wót pšedšulskeje WITAJ-kupki do bilingualneje wucby nowe kooperaciske formy trjebne. Togodla se tuchylu wuwijaju konkretne pširucenja za wšykne na procesu pšechada wobžělonu fachowe mócy. Dokulaž jo wažne, až pedagogiski personal pši tom procesu sobu statkujo, jo se žětowa kupka založyla.

3.2. Kublański wuběrk Domowiny nažěla swój zakład za strategiske póstupowanje k pólěpšenju kontinuěrujucego serbskorěcneho kubtanja.

Kublański wuběrk je po konstituowanju spočatk 2022 dalše tři posedženja přewjedł. Hladajo na to, zo su čłonojo wuběrka nowi w swojej funkciji, bě najprjedy raz zasadna informacija wo serbskim kubtanju trěbna. Na poslednimaj posedženjomaj su so wuběrkownicy wosebje ze situaciju w delnjoserbskich pěstowarnjach SŠT zaběrali. Jednačel a sobudžětačerka SŠT kaž tež wjednik delnjoserbskeje wotnožki RCW su wo móžnosćach rěcneho kubtanja delnjoserbskich kublarjow a krótkodobnej podpěry přez Choćebuski RCW rozmyslowali.

Diskusija pokročuje. W Delnjej Łužicy – runje pak tež po wšej Łužicy – mamy do přichoda ramiki serbskeho kubtanja w pěstowarnjach stworić a wo móžnosćach konkretneje podpěry přemyslować, kiž polěpša a skruća rěcnu kwalitu kublarjow.

3.3. Pótrjefjicy wabjenje za dwójořečne kubłanje w ranem žišetstwie a w šulskem kubłanju nažěłajo Rěcny centrum WITAJ w kooperaciji z SMK a MBS a naslědnymi kubłańskimi instancami na zakłaže nejnowšych wědomnostnych póznašow dalšny argumentaciski material za rozdźelne kupki starjšych, kubłarjow, wucabnikow a młodostnych. Za serbskorěcnu kubłańsku drogu ma se pšawidłownje a diferencěrowano pó regionach wabiš.

Manuskript za informacisku brošuru za staršich wo serbskorěčnym kubłanju na zakładnych šulach – wotpowědnik k brošurje „Dobry start“ – je so w léće 2021 nadžěłat a SMK přepodał. Ministerstwo pak wudaće dotal njeje realizowało.

Na posedženju wodženskeje skupiny zplus w nowembrje 2022 je so doporučiło, koncept zplus, kotryž w brošurce za fachowcow předleži, jako brošurku za staršich předžětač.

W Bramborskej se iniciěrowanje pódobnych procesow k nažěłanju informaciskego materiala teke komužijo. Drugi Krajny plan k zmócnjenju dolnoserbskeje rěcy z lěta 2022 pak wopšimjejo napšawu k wužěłanju takich materialijow (pšir. boka 66 a 67 pomjenjonego plana).

Domowina přepoda Radworskej pěstowarni pedagogiski material – jako podpěru za rěčne kubłanje kubłarjow a džěci | foto: Katja Liznarjec

3.4. Domowina se za to zasajžujo, až se na wšych šulach ze serbskimi póbitowanjami we Łužycy serbščina mócnjej zadamijo.

W léće 2022 je referentka za kubłanske naležnosće přez wosobinske rozmołwy kaž tež přez wobdžělenje na šulskich konferencach kontakt do jednotliwych kubłanišćow w Hornjej Łužicy nawjazala abo skručiła, a zdobom rěcny staw serbščiny na kubłanišćach analizowala. Do rozmołwow je regionalne rěčnicy abo serbskich akterow na městnje sobu zawjazala.

Tute a dalše rozmołwy z jednotliwymi wučerjemi wo serbskim kubłanju na šuli su zakład za dowěrliwy počah do jednotliwych šulow. Situacije na šulach su jara rozdźelne. Wosebje na šulach z jenož jednej wučerku za serbščinu nima serbščina hódnotu, kotruž sej přejemy. Aktualnych wužadanjow dla (pobrachowacy personal, Corona) wučba serbščiny jara husto wupadnje. Zadamjenjenje serbščiny je wot angažementa jednotliwych wučerjow/kow wotwisne.

Dale je referentka lisćinu serbskich zwonkašulskich poskitkow za šule zestajila. Lisćina předleži jako dokument na Domowinskej webstronje. Šulam je link na lisćinu poskitkow sposrědkowala. Wizitka z qr-codom na lisćinu so prawidłownje na kubłanskich zarjadowanjach a na wosobinskih rozmołwach rozdźěluje.

Ze spočatka šulskeho lěta 2021/2022 je referentka zwólniwych nawabiła, kotřiž chcyli na šulach a druhich kubłanišćach serbske spěchowanske hodžiny přewjesć abo při natožowanju serbščiny podpěrač. Na Radworskej, Pančanskej a Budyskej zakładnej šuli su w léće 2022 tři přistajeni Domowiny a dalši eksterni prawidłownje spěchowanje přewjedli. Pedagogjo na šulach witaja podpěru a chwala sej angažement zwólniwych, nadžijejo so dalšeje podpěry w přichodze.

Zetkanje předsydy Domowiny a referentki Domowiny za kubtanje a dorost z předsydstwom Serbskeho šulskeho towarstwa: Fachowa wuměna z bazu je za džěławosć třěšneho zwjazka jara wažna | foto: Domowina

3.5. Domowina podpěrujo zwopšawdnjenje a dalepisanje Bramborskego krajnego plana za zmócnjenje dolnoserbskeje rěcy a drugo plan napšawow Sakskego statneho kněžařstwa k pózbužowanju a k wóžywjenu wužywanja serbskeje rěcy.

Domowina jo gromaže ze SŠT 13.10.2022 w Smochćicach pšewjadła fachowu konferencu za nosarjow kubłanišćow, kubłački a kubtarjow ako tek starjejšych k temje “Wužywanje serbskeje rěcy pši kubtanju w žišownjach”. Na wuspěšnej konferency, kótaraž se znowa dalej wježo, jo se 60 wósobow wobžěliło.

Na pósejženju Sakskego kabineta w septembrje 2022 w Serbskem domje w Budyšynje jo se šesta rozpšawa wó položenju serbskego ludu pšedpołožyła. Ako to Sakska serbska kazń pšedwižijo, lažy wóna w tej chyli w krajnym sejmje. Plan napšawow Sakskego statneho kněžařstwa k pózbužowanju a k wóžywjenu wužywanja serbskeje rěcy twóri jedno šěžyščo toš teje rozpšawy.

Rozpšawa wó položenju serbskego ludu dawa wažne pokazki, kak su se donětajšne napšawy zwopšawdnili a kótare šěžyšća su w pšichože

dalej trjebne. Sakske statne kněžařstwo groni na městnje, až jo sebje togo wědobne, až su dalšne procowanja na šyrokej rowninje trjebne, aby se zachowanje a dalšne wuwijanje serbskeje rěcy, kultury a derbstwa teke perspektiwiski zarucyło. Ako Domowina mamy toš to dalej kritiske pšewožowaš a pódpěrowaš.

W Bramborskej jo wobnowjony krajny plan za zmócnjenje dolnoserbskeje rěcy wujšel kónc lěta 2022, z cymž bužo jaden ze zakładow za žěłowe šěžyšća w lěše 2023 a wótgłosowanja mjazy serbskimi institucijami.

3.6. Domowina pódpěrujo a pšewóžujo starjejšyske iniciatiwy w nastupnosćach serbskorěcneho kubtanja. Šěžyščo ma byš wutwórjenje maminorěcnych řědownjow/kupkow ako serbskorěcne rумы na kubłanišćach ze serbskimi póbitowanjami.

Referentka za kubłanske naležnosće aktiwne w Radworskej staršiskej iniciatiwje sobudžěła.

Pšistup k starjejšym w Dolnej Łužycy pšez akterow na městnje abo zeznaše z cłonkami serbskego familijowego towaristwa „Gromaže“ w Dolnej Łužycy njejstěj se hyšći tak ražiłej. Regionalny běrow Chóšebuz znajo a pódpěrujo Serbske familijowe towaristwo GROMAŽE w projektach, n. pš. “Małe jatšy”.

Zběrka serbskich póručenjow za šule

Zhromadna fachowa konferenca Serbskeho šulskeho towarstwa a Domowiny, dnja 13.10.2022 w Smochćicach k temje: “Wužiwanje serbskeje rěče při kubtanju w pěstowarnjach” | foto: Katrin Suchec-Džistawkowa

Župa “Jan Arnošt Smoler” je w lětomaj 2021 a 2022 wjacore zarjadowanja w Radworju hromadže ze Staršiskej iniciatiwu Radwor z.t. a młodžinskim klubom “Radworske” za tworjenje serbskich rěčnych rumow podpěrała. Dale je so na Radworskej zakładnej šuli w šulskim lěće 2020/2021 oficialnje zaso serbska rjadownja wutworila. Tež w šulskim lěće 2021/22 je šula po woli staršich zaso serbsku rjadownju wutworila, byrnjež w njej jenož 8 šulerjow byli. Wot šulskeho lěta 2022/23 pomjenuja rjadownje zaso z A/B a serbska rjadownja so hižo wjac do prašenja njestaji.

Na Budyskej serbskej zakładnej šuli su podobne přemyslowanja. Wysokich ličbow přizjewjenjow pak je za Budyšin dalše rozrisanje trěbne. Wšitke přizjewjene džěci maja znajomosće serbšćiny. W Budyšinje njeje pak žaneje dalšeje šule ze serbskim poskitkom. Zastupjerjo Domowiny su spočatk lěta 2023 naležnosć nowowuzwolenemu wyšemu měšćanosće města Budyšin předstajili a za rozšěrjenje poskitkow serbšćiny wabili. Hižo we wólbnyh boju je so kandidat CDU, kotryž bě do toho direktor němskeho gymnazija w měsće, tutemu žadanju přizamknył. Jako wuslědk rozmołwy je so wo termin z LaSuB prócował a chce so zhromadnje z Domowinu wo wutworjenje serbskorěčneho poskitka na dalšej šuli w měsće prócować.

W župje Dolna Łužyca su se styri rěčne žěłarnje w proznicach pšewjadli:

- 19. - 22.04.2022
- 18. - 22.07.2022
- 15. - 19.08.2022
- 01. - 04.11.2022

3.7. Domowina wježo rěčne planowanje (status rěcy, pšiswójenje rěcy a korpusowe planowanje) ze zaměrom dalej, wuwíše zakładow serbskeje rěcy a pšipóznaša toš teje rozžyriš. W tom zwisku pódpěruju akciju rěčneje rewitalizacije w Dolnej Łužycy „jo!zatebje” a modelowy projekt “Zorja”.

Z akcije „jo!zatebje“ su pšišli přédne impulse za masterski plan za rewitalizaciju dolnoserskeje rěcy. Modelowy projekt „Zorja“ a teke masterski plan stej w nosaštwje Domowina Niederlausitz Projekt GmbH. Gaž pšišo k praktiskej fazy, pódpěruju Rěcny centrum WITAJ projekt „Zorja“. W měrcu

Druha serbska rjadownja na Radworskej zakładnej šuli při zastupje do šule w šulskim lěće 2021/2022 z wosom šulerjemi | foto: Katrin Suhech-Dźislawkowa

Rěčna žěłarnja w proznicach w Chóšebuzu - slědne wótgłosowanja za žiwadłowe graše | foto: Martin Schüllow

Žěłařnja w Chóšeřbuzu pód nawjedowanim antropologa, prof. dr. S. Neyooxet Greymorning, kótaryž sam pśisluša do roda Arapaho w Kanaže | foto: Marcel Brauman

3.9. Domowina pódpěrujo nowe a digitalne wuwucowańske formy, wuwijanje digitalnych wučnicow a medialne rěčne kurse. Pśi tom ma se koncepcionelne teke na wucbu za jednotliwcow žiwaš. Rěčny centrum WITAJ realizěrujo aktiwity k nawuknjenju serbskeje rěcy z pomocu nowych digitalnych medijow.

Lektorat RCW wuwija přidatne wučbne srědky za **wužiwanje BOOKIpisaka**. Tak je wušoł hornjoserbski wobrazowy słownik “Swět wokolo nas” kaž tež słownik w delnjoserbsčiny “Mój swět we wobrazach”. Rozšěrili je so poskitk na wučbnych materialijach k wužiwanju bookiipisaka z džěłarničku “Ptački našeje domizny”. Dale je so wudawa nazwukowa tabulka za přěni lětnik za bookiipisak, kotraž je so mjeztym wudospoñita a rozšěrila. Nimo toho je so tež delnjoserbska warianta nazwukoweje tabulki nadžěłala. Cyle nowy produkt za wužiwanje bookiipisaka je plakat “Ptački časnik”, kotryž předleži w hornjoserbskej rěči.

2022 su se styri sobužěłašerje RCW wobžěłili na žěłařnicce z US-amerikańskim profesorom Greymorningom, kótaryž jo rozkłađł a demonstrěrował swójsku imersisku metodu. Pó njej dej se teke w „Zorje“ wuwucowaš.

3.8. Rěčny centrum WITAJ wužěła certifikaciju górnjo- a dolnoserbšćich rěčnych zamóžnosćow pó Zgromadnem europskem referencnem ramiku za rěcy, aby se modernej praksy nawuknjenja rěcow wótpowědovalo a aby se pśinosowało pówušenju statusa serbskeje rěcy.

W hornjoserbsčiny a delnjoserbsčiny steja za 4 niwowowe schodženki A1, A2, B1 a B2 mustrowe a pruwowske nadawki inkl. nahrawanjow k dispoziciji kaž tež internetowa prezentacija pod www.sprachzertifikat-sorbisch.de. Pruwowanja za Rěčny certifikat hornjoserbsčiny přewjedu so kóždy lěto w nalěču a nazymje resp. wuwacnje tež na naprašowanje. Za rěčny certifikat dolnoserbšćiny poskićuja so pruwowanja w nazymje. Tuchwilu nastawaja mustrowe a pruwowske nadawki za schodžen C1. Runočasnje ma so tež internetowa prezencja rozšěrili. Pruwowanje za Rěčny certifikat hornjoserbsčiny je dotal 69 ludži z džewjeć krajow złožiło.

Informaciska brošurka										100 %
pruwowske nadawki za A1 delnjoserbsce										100 %
pruwowske nadawki za A1 hornjoserbsce										100 %
pruwowske nadawki za A2 delnjoserbsce										100 %
pruwowske nadawki za A2 hornjoserbsce										100 %
pruwowske nadawki za B1 delnjoserbsce										100 %
pruwowske nadawki za B1 hornjoserbsce										100 %
pruwowske nadawki za B2 delnjoserbsce										100 %
pruwowske nadawki za B2 hornjoserbsce										100 %
pruwowske nadawki za C1 delnjoserbsce										60 %
pruwowske nadawki za C1 hornjoserbsce										60 %
pruwowske nadawki za C2 delnjoserbsce										0 %
pruwowske nadawki za C2 hornjoserbsce										0 %

Staw realizowanych a planowanych aktiwitow we wobłuku certifikowanja hornjo- a delnjoserbskich rěčnych kmanosćow: Procentualne informacije pod 100 % su trochowane. Zelene markěrowane kašćiki pokazaja staw realizacije kónc lěta 2022 a žolte pokazaja planowany staw kónc lěta 2023 | Manuela Smolina

Wučbne srědki RCW | foto: Michaelis Korjeńkowa

Wulět serbsce wuknjacych kursistow na Hory a do Wojerec w lěću 2022 | foto: Marija Beuttenmüllerowa

Wulki džěl nadžěłanych wučbnicow, džětowych zešiwkow, słownikow a přiručkow wopřija tež přidatne poskitki kaž aplikacije za šulerjow a wučerjow, wučerske doporučenja, hrajne plany z nawodom k wužiwanju abo **DVD** z wuknjenskeje software. Tež awdijo-CDki so wudadža, kaž za wučbnicowy rjad “Wuknjemy serbsce” za serbšćinu jako cuza rěč abo za serbšćinu za rěčnu skupinu z we wučbnym rjedže “Serbšćina”. Dalši poskitk su słuchoknihi kaž k bajkowej knize “Čerwjewawka a druhe bajki” a to w delnjoserbskej kaž w hornjoserbskej rěči.

Jako wudospołnjacy material synchronizowachu so wjacore něm Skorěčne wučbne **filmy** za wěcnu wučbu a za wučbu biologije, w lěće 2022 wučbny film “Łuka”.

Tež přeložowanski program **sotra** za deljno- a hornjoserbšćinu a němčinu móže so jako wučbny srědk wužiwać. Program je so w lěće 2021 z přeložkom za hornjoserbšćinu wozjewił a w lěće 2022 z přeložkom za delnjoserbšćinu. Program ma integrowanu prawopisnu kontrolu. Wón hodži so za zwučowanja w prawopisu a w stilistice. Wšako wostanje zamołwitosć za korektnosć teksta w kóždym padže pola pisarja.

Wot dohromady **16 rěčnych kursow** w Hornjej Łužicy wotměwaja so 12 analognje a štyri digitalnje. Z bohatym poskitkom rěčnych kursow, kiž zmóžni so wot lěta 2021 přez nowe přidatne městno za rěčneho pedagoga a jeho asistencu, zwoprawdži so krok po kroku wot pohladu systematiskeho posrědkowanja serbšćiny dorosćenym, w přěnim rjedže kubłarjam, wučerjam a přistajenym serbskim institucijow. Wšitke tute kursu su na to wusměrjene, zo wobdžělnicy kursow so tež na wotpowědnym certifikowanju svojich rěčnych kmanosćow wobdžěla. W Delnjeje Łužicy maja **třidnjowske intensiwny kursy** za kubłarki a hortnerki hižo tradiciju. Kóžde lěto so něhdže 30 pěstowarkow a hortnarkow na kursach wobdžěla.

3.10. Domowina pšewóžujo ewaluaciju wucby górnoserbšćiny.

Fachowe džěło RCW na zakładach certifikacije bu baza za rozsud Sakskeho statneho ministerstwa za kultus (SMK), so we wobłuku ewaluacije koncepta 2plus na pruwowanske nadawki certifikata schodženka B1 złožić. 01.09.2022 přepoda Sakske ministerstwo za kultus Serbskemu institutej nadawk za wědomostny přewod ewaluacije šulow, kotrež po koncepciji “2plus” džěłaja. RCW je čłon projektoweje skupiny pod nawodom Serbskeho instituta. Wobstatk ewaluacije je projekt „Zwěšćenje rěčneho stawa w serbšćinje – 8. lětnik RS-8“ na wyšich šulach a gymnaziju. Z pisomnym testom zahaji so 05. a 06.10.2022 pilotowa faza RS-8 za 105 šulerjow na SWŠ Worklecy, WŠ Slepó a na Serbskim gymnaziju Budyšin. W času wot 03.11. do 17.11.2022 wotměchu so ertne pruwowanja. RCW spřihotowa wšitke pisomne a ertne pruwowanske podložki za šulerjow, nawod za šulerjow, nawod za wučerjow, nahrawanja ertnych tekstow a wuhódnoćenske podložki a wobdžěli so na přewjedženju a wuhódnoćenju wšitkich ertnych pruwowanjow a na wuhódnoćenju pisomnych swobodnych tekstow šulerjow. Wot šulskeho lěta 2023/2024 sem ma so pola šulerkow a šulerjow 8. lětnika prawidlownje rěčny staw zwěšćić.

4. Kubljanje w narodnem duchu a dorost

Nadawki, kenž měrje se na kubljanje w narodnem duchu, což służy skšúšenju identity jednotliwca:

Wóni wobpšimuju wšykne póla kubljanja – wót pšedšulskego až do wusokego starstwa. Rownocasnje žo wó pósřednjenje serbskeje rěcy a wědy wó serbskich stawiznach, což dejało teke ku skšúšenju narodnego ducha pšinosowaš.

4.1. Domowina zasajžuju se za zawězujuce pšawniske póstajenje ku kublańskemu konceptoju 2plus w Sakskej a za běžny monitoringowy proces ku konceptoju w šulskej praksy. Domowina pomina sebje gromaže ze Serbskeju radu a Serbskim šulskim towaristwom nowelěrowanje wuwježeńskego póstajenja šulskeje kazni.

Předžělanje Sakskeho wuwjedženskeho postajenja wo džěle na serbskich a druhich šulach w serbskim sydlenskim rumje (Verordnung über die Arbeit an sorbischen und anderen Schulen im deutsch-sorbischen Gebiet, z lěta 1992) so falowaceho načiska změnow dla do lěta 2023 přestorči. Předrozmołwy z wučerjemi a nawodnistwami šulow su so wotměli, tak zo trěbne informacije předleža. Fakty maja so nětko pisomnje wuformulować.

Wažne při tym budže, wuslědki ze zaběžaneje ewaluacije 2plus koncepta, kiž je 2022 startowała, wobkedžbować, přenje wuslědki wočaknyć a na nje nawjazać.

Wuměna w přihoće na posedženje wodženskeje skupiny “2plus” Sakskeho kultusoweho ministerstwa. Nimo Domowiny su Serbske šulske towarstwo, RCW a LaSuB wažni akterjo wodženskeje skupiny | foto: Domowina

Serbska delegacija pola kultusoweho ministra Christiana Piwarza w Drježdžanach | foto: Domowina

4.2. Domowina podpěrujo w Bramborskej pšesajženje a pšezěłanje serbskego šulskego póstajenja. Witaj-wucba ma byś regularna forma bilingualneje wucby.

Pšezěłanje serbskego šulskego póstajenja w Bramborskej jo se w lěše 2022 zakóńcyło. Z nowego póstajenja wuchada, až ma Witaj-wucba byś regularna forma bilingualneje wucby a až maju se maminorěčne kompetence wuknikow we wósebnej měrje spěchowaś. Pšesajženje toś toho centralnego póstajenja se z boku Domowiny podpěrujo.

4.3. Domowina pódajo se we wótgłosowanju ze Serbskeju radu do rozgrona z kultusowym ministarjom Sakskeje ze zaměrom, aby se wutwórili zwězk serbskich šulow.

Kontakt do serbskich šulow Sakskeje smy přez wosobinske rozmołwy nawjazali. Z předsydstwom a jednaćelom SŠT wobsteji spomózny džěłowy poměr. W přichodnej kročeli chcemy w kooperaciji ze SŠT džěłowu předłohu wudžěłać, kotraž ma być zakład za rozmołwy z nawodnistwami serbskich šulow.

Hakle hdyž je so rozmołwa ze wšitkimi šulemi a gmejnamy přewjedła, měta so rozmołwa z kultusowym ministrom Sakskeje wjesć. W rozmołwje z ministrom w nazymje 2022 smy druhe palace temy rozjimali, kaž na př. falowacy wučerski personal, falowacy personal na serbskej fachowej šuli, materialije ministerstwa z informacijemi wo serbskim kubłanju abo wužadanja w LASUB.

Direktor René Wjaclawk wita hosći z politiki składnostnje jubileja 75-lětneho wobstaća Serbskeho gymnazija w Budyšinje | foto: Domowina

4.4. Kublański wuběrk koordiněrujo wuměnu zastupnikow Domowiny w šulskich konferencach Bramborskeje a Sakskeje.

Posedženja zastupjerjow Domowiny w šulskich konferencach sakskich šulow stej so 2021 kaž tež w lěću 2022 w Budyšinje pod nawodom kublańskeje referentki přewjedtoj.

Na nastork zastupjerjow je nastala zběrka hornjo- a delnjoserbskich zwonkašulskich poskitkow za šule. Zběrka předleži w digitalnej formje. Link je so do šulow rozpóstał. Zběrka je na internetnej webstronje Domowiny zjawnje přistupna.

Planowane pósejženje zastupjarjow Domowiny w šulskich konferencach bramborskich šulow njejo se w lěšu 2022 felujucych pšizjawjenjow dla pšewjadło. Za pšichod dej se rozwězaś, kótare wósoby Domowina ako swójič zastupjarjow do šulskich konferencow sćelo.

5. Kultura a wuměłstwo

Dobyčerske kolekcije wubědźowanja wo najrjeńše jutrowne jejko 2022 | foto: Rejzka Krügerowa

Nadawki, kenž su wusměrjone na spěchowanje a wuwijanje kulturnego žěła, wuměłstwa sporta a turizma:

5.1. Zastojnska pódpěra za kulturne aktiwity a projekty regionalnych a nadregionalnych towaristwow se lětnje zwěsćijo a na zakłaže dogronow zwopšawžijo.

Hlej tež džěłowa směrnica 1.2.

Zarjad Domowiny zwěsći za běžne lěto za kulturne aktiwity a projekty regionalnych a nadregionalnych towarstwow, kotra zarjadniska podpěra je trjeba a ju na zakładže zrěčenjow zwoprawdži. Projektowi sobudźěłačerjo a regionalne rěčnicy zarjada přewodžeja akterow a organizatorow při zaručenju wuskeje kooperacije mjez towarstwami a serbskimi institucijemi při přihotach a přewjedženju jich předewzaćow.

Projektna managerka w Hornjej Łužicy podpěrowaše 2022 nadregionalne towarstwa kaž Spěchowanski kruh za serbsku ludowu kulturu z.t., Zwjazk serbskich studowacych a Zwjazk serbskich spěwarskich towarstwow při zwoprawdženju projektow:

Spěchowanski kruh za serbsku ludowu kulturu z.t.:

- 10.03.2022: wubědźowanje wo najrjeńše jutrowne jejko (jury; 41 wotedatych kolekcijow)
- 04.05.2022: wubědźowanje wo najrjeńše jutrowne jejko za dorost (jury; 54 wotedatych kolekcijow a 276 džěći wobdźěli so w skupinje ze zakładnych šulow w Großschirma, Kulowje a Wulkej Dubrawje a z pěstowarnje z Wulkeje Dubrawy)
- kurs wušiwanja a wjazanja křižerskich seklow w Chrósćicach (18./19.3., 2.4., 8.4.; 9 wobdźělnikow)
- 07.06.2022: wustajeńca „Na zabytych slědach – Džěła z molerskeje džěłarnički w Delnim Wujězdze 2021” w SKI w Budyšinje (30 wopytowarjow při wotewrjenju)
- 17.-19.6.22: Molerska džěłarnička składnostnje 9. mjezynarodneho festiwalu dudakow w Slepom pod nawodom Maje Nageloweje (10 wobdźělnikow)
- 12.9.2022: Wustajeńca „ZYNK & BARBA – Džěła z molerskeje džěłarnički składnostnje festiwalu dudakow w Slepom 2022“ w Serbskim domje w Budyšinje (30 wopytowarjow při wotewrjenju)

Zwiazk serbskich studowacych:

- organizacija jězby serbskich studowacych do Prahi w zhromadnym džěle z předsydstwom Zwjazka serbskich studowacych (16.-18.9.2022; 38 studentow)

W kooperaciji ze Zwjazkom serbskich spěwarskich towarstwow, Załožbu za serbski lud a Serbskim ludowym ansamblom:

- organizacija wjerška Lěta Zejlerja a Kocora „Serbski spěwanski swjedžeń“ w Budyskej Krónje (29.10.2022; 350 sobuskutkowacych, 1200 wobdźělnikow live w streamje, 2700 klikow k 30.11.2022)

Domowina jako kooperaciski partner:

- “Łužiske dohlady”, 4 zarjadowanja w kooperaciji z Kamjentnym domom, SLA, Filmowym festiwalam nad Nysu, Załožbu za serbski lud a “Łužycofilm – Serbsko-němska filmowa syć”
- PopIIgo (hłowny nošer: Kamjentny dom)

Projektowy manager w Dolnej Łužycy žěla na zaklaže kooperaciskego dogrona mjazy Domowinu Zwězk Łužyskich Serbow z.t. a Domowinu Župa Dolna Łužyca z.t.. W dogronje su nadawki zapisane.

Pšez zarědowanje žěłowego městna jo se dojšpiło, až towaristwa a druge nosarje projektow w Dolnej a srjeźnej Łužycy pódperu pši nawabjenju a požedanju financnych srědkow dostanu.

Projekty Župa Dolna Łužyca z.t. su byli realizěrowane a nowe formaty prezentacije serbskeje kultury su se dalej wuwijali. Pšez strukturnu změnu stoj Župa Dolna Łužyca pšed nowymi wupominanjami a z tym jo župa pšenjasta projektowemu manageroju řed nowych nadawkow.

Projektowy manager jo zagronity za wusměrjenje a žěłabnosć Domowina Niederlausitz Projekt gGmbH ako nosař:

- bramborskego IKE projekta (140.000 €)
- projekta Masterplan rewitalizacije dolnoserbskeje rěcy (41.000 €)
- projekta Dolnoserbska kulturna akademija (335.000 €).

Projektowy manager pódperuju projekty:

*Wabjenje w socialnych syćach za popoždno za swójby w Budyšinje |
Katja Liznarjec*

SERBSKE KINO 15.11.2022
BUDYSKE KINO FILMPALAST

16:30 swójbne kino
»Mała wjera« - RCW

19:00 – 20:30 wječorne kino
»Serbscy ludowi hercy« - SFS/DEFA
»Njepřetrachu jenož mólby« - SFS/DEFA
»Serbske wokno« - TransKult TV
»Z wójny jědu« - Maja Nagelowa

zarjadowar a přizjewjenje:
Župa »Jan Arnošt Smoler« Budyšin
raphaela.wiczowa@domowina.de
tel. 03591 550424

zastup: 2,00 € (džěci hač do 14 lět swobodne)

DOMOWINA mrtv WITAJ Budyske Kino

SUNDOWNER wita swójby
BAR & LOUNGE

16.7.2022 wot 15 - 18 hodź.
na zahrodze SLA
w Budyšinje:
hry a zabawa za džěci

zarjadowarj: Domowina z.t. a partnerojo

Projekt wšitkich se wot Załožby za serbski lud, kromu dšobneho
službu, wšitkich serbskich a němskich kulturnich organizacijow
a partnerow. Projekt je wot Załožby za serbski lud, kromu dšobneho
službu, wšitkich serbskich a němskich kulturnich organizacijow
a partnerow. Projekt je wot Załožby za serbski lud, kromu dšobneho
službu, wšitkich serbskich a němskich kulturnich organizacijow
a partnerow.

Župy Dolna Łužyca pšez Dolnosěrbsku kulturnu akademiju:

- małe projekty ako mólowanje jatšownych jajow, nałog Janšojsego boga, jatšowne spiwanje, póbitowanja ludowego wuměłstwa
- projekt Małe jatšy (1000 pšiglědowarjow a 50 wobžělnikow)
- pódpěra dolnosěrbskich nałogow na jsach (superkokot: 24.09.2022 700 pšiglědowarjow w Tšupcu a zapust)
- 10.09.2022: wustup 1.kulturneje brigady w Chóšebuzu w ramiku lěta Zejlera a Kocora, 300 pšiglědowarjow
- imersiwno žiwadło „Serbski Tranzit“ 120 pšiglědowarjow
- pupkowe žiwadło („Mały lutk“ a „Štrumpicka“) 200 pšiglědowarjow, projekt kulturneje akademije
- serbske powěšćowe figury (Großfigurenbau Workshop) 10 luži su twarili figury, 30 luži su pšišli na prezentaciju 31.10.2022 ako pšešěg pšez Chóšebuz / figury móžno na serbski event ako atrakcija pšepšosyś

Projekty towaristwa Studnja:

- žiwadło pši tšuze (Sagenkahnfahrt), 6 zarědowanjow z 400 pšiglědowarjami

Projektowy manager jo se zaběrał z nawabjenim tšešich srědkow:

- Partnerschaft für Demokratie Cottbus (10.000 €) za Małe jatšy, Serbski Tranzit
- Stiftung Sozialpädagogisches Institut Berlin SPI za „Aufholen nach Corona“ (2.000 €) za serbske kulturne póbitowanja w šulach

W srjejźnej Łužycy jo projektowy manager pódpěrał towaristwo Njepilic dwór z.t. pši wužělanju pšosby a wótlicenju spěchowaniškich srědkow.

fota na str. 27:

- 1 Superkokot 2022 w Nowej Niwje | foto: Robert Engel
- 2 Kurs wušiwanja a wjazanja křižerskich seklow Spěchowanskeho kruha za serbsku ludowu kulturu w lěće 2022 w Chrósćicach | foto: Rejzka Krügerowa
- 3 We wubědžowanju wo najrjeńše serbske jutrowne jejko džěči a młodostnych posudžujetaj Jěwa-Marja Čornakec a Helena Palmanowa jednotliwe kolekcije | foto: Rejzka Krügerowa
- 4 Popołdnjo za swójby župy Jan Arnošt Smoler w sundowner-barje w Budyšinje | foto: Katja Liznarjec
- 5 Serenada ze skupinu „Trio a kumple“ w Stróži | foto: Matej Džisławk
- 6 Projekt towarstwa “Radiška” a Domowiny w šulskim muzeju w Stróži, kiž nosy mjeno K. A. Kocor. Šulerjo zeznachu we wosebitym projekće wjesne šulske žiwjenje před 200 lětam | foto: Katja Liznarjec
- 7 Rěčna motiwatořka Iben Lotric w žišowni | foto: Maria Elikowska-Winklerowa
- 8 Małe jatšy w Chóšebuzu - publikum w žurli | foto: Robert Engel
- 9 Kulturna kermuška župy “Michał Hórnik” w Hórkach | foto: Katja Liznarjec
- 10 Molerska džěłarnička “Zynk a barba” pod nawodom Maje Nageloweje 2022 w Slepom za čas dudakoweho festiwalu | foto: Rejzka Krügerowa

2022 přewjedźechu so w našich Domowinskih župach scěhowace regionalne župne zarjadowanja:

Župa "Michał Hórnik:

- 17.03.2022: přednošk za wuměnkarjo župy z Benom Bělkom ze 30 wobdźělnikami
- 03.04.2022: swójbna schadźowanka w Chrósćicach jako zhromadne zarjadowanje z RCW a SŠT z něhdže 400 dorosćenymi a dźěćimi
- 02.09.2022: filmowy wječor jako kino pod hołym njebjom w Pančicach-Kukowje zhromadnje z młodžinskim klubom Paku, staršiskim kružkom Paku a RCW z wjace hač 300 wopytowarjemi
- 10.11.2022: zetkanje hotowarničow serbskeje katolskeje narodneje drasty w Chrósćicach ze 27 wobdźělnikami
- 15.11.2022: župna kulturna kermuška w Hórkach zhromadnje z wjesnym towarstwom "Při skale" Hórki a skupinu "Po štyrjoch" z 90 wopytowarjemi
- 26.11.2022: kubłanska jězba župy do Lubnjowa a na Lědy z 19 wobdźělnikami

Župa "Handrij Zejler":

- 10.02.2022: zahaji so předawanje židžanych płatow za Wojerowski region w Budyskej SKI ze swjatočnym přepodačom płatow firmy Eschke do serbskich rukow (25 wobdźělnikow); z toho časa podpěruje so předawanje płatow w regionje intenziwnje a hač do kónc lěta 2022 je so wulki džěl płata w SKI Budyšin, tež z podpěru regionalneje rěčnicy, předat
- 05.03.22: jězba na předstajenje NSLDž "Šěrcec Hanka" z busom z Wojerec přez Kulow a Sulšecy (spěchowany přez KuBiMobil) z 54 wopytowarjemi (wot toho 1/3 młodostnych)
- 17.03.2022: džěłarnička "Regionalna pisanosć rěče drasty a kultury" na temu "Jutrowne nałožki z ruku a rěču", spēchowane přez wurjadne myto "Rěč wjaza. Rěč zwězujo." Załožby za serbski lud ze 30 wobdźělnikami
- 08.04.22: čítanje fabulow a koncert składnostnje lěta Zejlerja a Kocora zhromadnje z Towarstwom Zejler Smoler we Łazu ze 60 wobdźělnikami
- 15.10.22: koncert SLA a počesćenje z položenzjom kwěćela při pomniku składnostnje 150. posmjertnin Handrija Zejlerja we Łazu ze 90 wobdźělnikami
- 13.11.22: popołdno za swójbny w kooperaciji z towarstwom Bratrowstwo w Jakubetzowym wustawje w Kulowje ze 150 wobdźělnikami
- w běhu lěta: předstajenje Kamishibai mapy wo Pumpoče a Připołdnicu w 13 pěstowarnjach a w Čiskowskej Bjesadže z přeco někak 15-20 dźěćimi (mapy so do wšitkich serbskich šulow a pěstowarnjow HŁ a DŁ darmotnje rozdžělichu; wuslědk „Čiń sobu“-fonda jako projekt župy)
- w běhu lěta: 6 rěčnych swětłownjow w bróžni Domowinskeho domu we Wojerecach zhromadnje ze župnym předsydstwom, spēchowane přez wurjadne myto "Rěč wjaza. Rěč zwězujo." Załožby za serbski lud ze stajnje někak 15-20 wopytowarjemi
- džěto na příručce za zwoblěkanje Wojerowskeje drasty, zwołanje džětoweje skupiny, kotraž zběra podložki a fachowje džěto přewodža; na projekće so klětu dale džěta a po móžnosći zakónči; do přehotowanskeje skupiny słuša 8 hotowarničow

Župa “Jakub Lorenc-Zalěski z.t.”:

- 21.03.-08.04.2022: čitanske a molowanske popođnj w jutrownym času za džěči ze 350 šulerjemi
- 02./03.04.2022: Serbske jutrowne wiki w Slepom ze 3.500 hosćimi
- 17.-19.06.2022: 9. mjezynarodny festiwal dudakow a 750 lět Slepo ze 7000 hosćimi
- 09.09.2022: poswjećenje noweje bajoweje figury při powěšćowej šćežce před hortom w Slepom ze 70 hosćimi
- 16.09.2022: swjatočne wotewrjenje Šwjeloweje bróžnje we Wochozach z 50 hosćimi
- 18.09.2022: domchowanka we Wochozach ze 150 hosćimi
- 02.11.2022: serbski wječor “Wizije přichoda za Serbski kulturny centrum Slepo – srjedžišćo kulturneho žiwjenja” ze 33 hosćimi
- 01.12.2022: přenje wubědźowanje wo najlěpši warjeny twarožk w Slepom ze 60 hosćimi

Župa “Jan Arnošt Smoler”:

- 01.05.2022: Wuhotowanje koncerta w Malešan cyrkwi hromadže z Witaj-pěstowarnju Malešecy a chórom Meja ze 100 hosćimi
- 09.07.2022: Džeń wotewrjenych duri w Domje Měrcina Nowaka w Njechornju za wšitke župy ze serbskim programom we Worcynje z něhdže 60 hosćimi
- 24.09.2022: Kublanska jězba župy po slědach K. A. Kocora do Zahorja, Ketlic a Stróže ze 19 zajimcami
- 05.11.2022: nazymski koncert ze skupinu “Trio a kumple” w SLA z 52 hosćimi
- 09.09.2022: samsny nazymski koncert w Stróži w biosferowym rezerwaće ze 42 zajimcami
- 15.11.2022: Serbski film w Budyskim kinje za Budyske Witaj-skupiny (88 hosći), swójbne kino a wječor ze serbskimi filmami z 50 wobdźělnikami
- w septembrje a oktobrje 2022: podpěra towarstwu Radiška při přewjedženju projekta “Kocor 2.0” w šulskim muzeju w Stróži z dohromady 164 serbskimi šulerjemi
- 03.12.2022: wopominanje K. A. Kocora při pomniku w Stróži jako nastork ze župneho předsydstwa z projektowym chórom a 30 hosćimi

Župa Dolna Łužyca:

- 23.-24.04.2022: Regionalny běrow Chóšebuz pódpěrujo nowy zarědowański format Dolnosěrbskeje kulturneje akademije (DKA) “Chóšebuske małe jatšy”.
- 16.07.2022: Regionalny běrow Chóšebuz jo organizował “Cesne zarědowanje za dťujkolětnych cłonkow Domowiny w Dolnej Łužyca” w Grožišću (60 wobdźělnikow)
- 17.09.2022: Regionalny běrow Chóšebuz jo pšewjadł “Kjarmušny kulturny kafej” w Pšynem (25 wobdźělnikow)
- 24.09.2022: Regionalny běrow Chóšebuz jo pódpěrował “Superkokot” w Nowej Niwje (800 wobdźělnikow)
- 25.11.2022: Regionalny běrow Chóšebuz jo pódpěrował “Serbsku kjarmušu młožinskego aktiwa” w Žylowje, ako wužěkowański zarědowanje wósebnje aktiwnym młodostnym (43 wobdźělnikow ze 16 jsow)

5.2. Domowina iniciěrujo a pódpěrujo žěto "Fachoweje komisije za serbske narodno-kulturne derbstwo". Zaměr komisije jo, nazěłaš a naražiš wótpowědujuce nosece struktury. Domowina jo aktiwny partner wopśinješoweje debaty a se gromaže z partnerjami za zdobywanje materielných zakładow zasajžujo.

W lěće 2022 iniciěrowaše a podpěrowaše Domowina džěto "Fachoweje komisije kulturneho wuběrka za serbske narodno-kulturne namrěwstwo". Zaměr komisije je, zdžělać a namjetować kmane struktury, štož je so ze schwalenjom projekta Serbskeho instituta – koncepcije "digitalny register Serbskeho kulturneho herbstwa" (SKH) – de facto poradžilo. Domowina je dale aktiwny partner wobsahoweje debaty a so zhromadnje z partnerami za zdobyće materielných zakładow zasadžuje.

Fachowa komisija je 2020 ze swojim džětom nastork dała, wótpowědne džětowe městno za projektowu koncepciju při Serbskim instituće wutworić a z tym swój zaměr najprjedy spjelniła. Ze stron Domowiny je dalši přewod při realizowanju Lawskeho areala na politiskej runinje třěbny (zamołwići w gremijach).

5.3. Domowina rědujo we wótgłosowanju ze serbskimi sportowymi zjadnošćnstwami a ze Župu Dolna Łužyca z.t. wobžělenje muskecego a žěnskecego wubranego mustwa na sportowych zarědowanjach ako n. pś. na EUROPEAže a žiwa pśi tom na rownowagu Dolneje a Górneje Łužyce a górnoserbskeje a dolno-serbskeje rěcy.

Cełotužyske serbske mustwo jo dojšpiło na Europeaže w Korutańskej tšeše městno. To jo nejlěpšy wuslědk za Serbow wót zachopjeńka europejskich kopańskich mejstařstw narodnych mjeńšynow 2008 sem. Mustwo jo dojšpiło połfinale. Pódpěru jo dóstało mustwo z wjele pódpěrowańskimi widejami FC Energije Chóšebuz, Dynamo Drježdžany a RB Lipsk ako teke Chóšebuskego wušego šołty Holgera Kelcha abo ministraškeju prezidentowu Bramborskeje a Sakskeje. Cełkownje wěcej ako sto fanow jo mustwo w Korutańskej pódpěrowało, pó stach su se pšawidłownje zmakali k public-viewingej we Łužycy, tysace su slědowali live-streamej MDR w serbskej rěcy.

Ako facit turněra musy se zwěsćić, až jo mustwo ze swójimi 10 grajarjemi z Dolneje a 14 grajarjemi z Górneje Łužyce napšawdu k mócnej jednotce gromadu zrosło. Muske su toś tu zgromadnosť tek pó zejgratem połfinalu jasnje pokazali. Pógonjenje jo pśi tom

Rozmołwa ze zastupjerjemi Serbskeho instituta nastupajo móžne projekty strukturneje změny w Hornjej Łužicy: Domowina je ze spočatka procesa wšitkich serbskich akterow integrowała | foto: Domowina

Skupinski wobraz nominowaneho SERBSKEHO MUSTWA, Slepo, meja 2022 | foto: Jörg Stephan

Džakne zarjadowanje wobdžělnikow na Europeadže 2022 w Slepom dnja 18.11.2022 | foto: Jörg Stephan

Europeada zamóže tež serbsku identitu skručić. Wo tym swědči tattoo hrajerja z Delnjeje Łužicy | foto: Domowina

pšecej była pódpěra serbskich fanow na městnje a w domowni, rowno tak ako widejowe póstrowjenja z politiky a sporta.

Kulturny referent jo se stawnje ze zjadrošćenstwami wótgłoso-waŕ a jo z pomocu referenta za góspodařske nastupnosći Euro-peadu pšigótowaŕ a wuspěšnje pšewjadŕ. Wuběrj jo toš žěto wuspěšnje zakóńcyŕ.

Pó Europeaže jo pšepšosyŕa Domowina na žěkowańske zarědowanje, kótarež jo se pšewjadŕo 18.11.2022 w Slěpem. Mimo grajarjow, wobžělonych na projekse a zagronitych jo Domowina pšepšosyŕa dalšnych pódpěrarjow Serbskego mustwa, mjazy drugim Sakskego ministrařkego prezidenta ako teke darišelow a fanow.

5.4. Domowina pódpěrujo iniciatiwy a projekty w ramiku “Lěta Zejlerja a Kocora 2022” a koordiněrujo pšigótowanja gromaže z dalšnymi akterami.

Zazběh za “Lěto Zejlerja a Kocora 2022” tworješe iniciatiwa jednotliwych kulturnikow a sobudžětačerjow serbskich institucijow w lěće 2019. Přez decentralne a kooperatiwne planowanje terminow wšelakich zarjadowanjow w běhu lěta w předpolu, kotrež je Domowina koordinowaŕa, nasta ze stron towarstwow, institucijow kaž tež jednotliwcow pisany kwěćel zarjadowanjow, akcijow, wudačow a projektow. Cyŕkownje běchu to něhdže 50 do 70 jednotliwych programowych dypkow z motiwom tutoho lěta (někotre z nich so přez Domowinu abo jeje čělesa njeorganizowachu).

Zdžěla přewjedžechu zarjad Domowiny abo župy zarjadowanja, kaž na př. wjeršk lěta “Serbski spěwarski swjedžeń” w Budyskej Krónje.

Kulturny referent podpěrowaše po potrjebje decentralne planowane zarjadowanja ze wšelakorymi cyŕkami, institucijemi a kulturnikami. Wón wobhospodarješe swojski titul za Lěto Zejlerja a Kocora we wysokosći 7.500 Euro. Titul je so nimale wučerpaŕ. Dale koordinowaše zjawnostny přewod w kooperaciji z kampagnu “Sorbisch? Na klar.” za lěto Zejlerja a Kocora. Projektna managerka organizowaše wuwice loga a roll-upow za zhromadny marketing wšitkich serbskich akterow składnostnje jubilejneho lěta (inkl. facebookoweje strony “Lěto Zejlerja a Kocora 2022”).

Dohromady widžane běše to wusahowace a hódne lěto spominanja.

Nimo toho přewjedže zarjad Domowiny ze župami swójske zarjadowanja:

- Zhromadny projekt župow: projektne dny na temu Zejler a Kocor za šulerjow 8. lětnika wyšich šulow a gymnazijow Hornjeje Łužicy, na kotrychž so serbsčina wuwučuje we Wojerecach kaž tež za šulerjow zakładnych šulow z podpěru projektnych managerow:
 - 26.04. do 29.04.2022 220 šulerjow serbskich wyšich šulow
 - 05.07. do 08.07.2022 216 šulerjow serbskich zakładnych šulow
- 10.09.2022: wustup 1. kulturneje brigady w Dolnoserbskem gymnaziumje w Chóšebuzu (300 luži)
- 24.09.2022: Budyska župa poda so na kubtansku jězbu po slědach Kocora do Zahorja, Ketlic a Stróže. 19 zajimcow wopyta pomnik a row Kocora a sluchaše na fachowej přednoškaj wo tworjenju Kocora runje tak kaž na jeho hudźbu.
- 15.10.2022: wopominanje Handrija Zejlerja we Łazu: koncert SLA a počesćenje z potoženjom kwěcela při pomniku składnostnje jeho 150. posmjertnin z 90 wobdžělnikami
- 29.10.2022/30.10.2022: Nawod přihotowanskeho wuběrka a přewjedženje “Serbskeho spěwanskeho swjedženja” kaž tež nutnosće w tachantskej cyrkwi přez projektnu managerku HŁ. W tutym zwisku wuda so notowy material w kooperaciji ze Załožbu za serbski lud.
- 03.12.2022: wopominanje při pomniku K. A. Kocora w Zahorju: W kooperaciji ze župu “Jan Arnošt Smoler”, gmejnu Budestecy a Maćicu Serbskej a z podpěru projektneje managerki za Hornju Łužicu přewjedže zarjad Domowiny wopominanje, kotrež projektowy chór ze 40 spěwarjemi wobrubu. Z hódnej narěču a z potoženjom wěnc a ze serbskej sekle so lěto Kocora a Zejlerja skónči.

*W jubilejnym lěće Zejlerja a Kocora zaběrachu so šulerjo z wuznamnymaj Serbomaj |
foto: Katja Liznarjec*

*Kubtanska jězba župy “Jan Arnošt Smoler” na slědach K. A. Kocora 2022: tu při šulskim muzeju w Stróži, kiž jeho mjeno nosy |
foto: Steffen Hejduška*

Serbski spěwanski swjedžeń - wjeršk “Lěta Zejlerja a Kocora” - dnja 29. winowca 2022 w Budyskej Krónje z něhdže 350 sobuskutkowacymi pod wumělskim nawodom Friedemanna Böhme | foto: Maćij Bulank

5.5. Domowina spěchujo zachowanje a woplěwanje serbskich nałogow. Wóna pšepytujo móžnosći, w lisćinje za ščit imaterielneho kulturnego derbstwa Nimskeje zakokolone serbske nałogi do wótpowědneje UNESCO-lisćiny zapisaś daś.

Tuchylu běžy hyšći proces gódnosjenja a diskusija w kulturnem wuběrku, kak mógało dalšne póstupowanje w toś tej nastupnosći wuglědaś. Až doněnta su byli rozgrona ze zastupjarjami nimskeje UNESCO-komisije a fachowcami. Teke Serbski Institut a Towaristwo Cyrila a Metoda stej do toho zawězanej. Dalšne rozgrona z nosarjami UNESCO-titela se zachopjeńk 2023 pšewjedu. Cil jo wósrjeź lěta dopóručenje w formje pšedłogi za wobzamknjenje Zwězkowego pšedsedařstwa pšedpołożyś.

5.6. Domowina pódpěrujo Dudakowy festiwal 2022 w župje J.-L. Zalěski a jo nosař XIV. mjaznarodneho folklornego festiwala Łužyca 2023. Wóna pšewóžujo akterow a organizatorow pši zarucenju wuskeje kooperacije mjaz towaristwami a serbskimi institucijami pši pšigótowanjach a pšewježenju dalšnych pšedewzešow.

Župa “Jakub Lorenc-Zalěski” bě w lěće 2022 zamołwita za přihoty, přewjedženje, wotličenje a wuhódnočenje jubileja 750 lět Slepó a 9. mjaznarodneho festiwala dudakow w Slepom, kiž přewjedže so 17.-19.06.2022 w nošerstwje župy a w kooperaciji z gmejnu.

Na 7.000 wopytowarjow zličichmy na lětušim festiwalu dudakow, kotryž swječachmy zhromadnje ze 750-lětnym wobstaćom wsy Slepó. Witachmy tam 11 skupin z tu- a wukraja.

W jubilejnym lěće přidružichu so dalše zarjadowanja:

- wot januara do meje wotměchu so tři filmowe wječory (cyłkownje 126 hosći)

Wopominanje K. A. Kocora při pomniku w Zahorju | foto: Jurij Helgest

Wulki swjedženski čah składnostnje 750 lět Slepó a 9. mjaznarodneho festiwala dudakow | foto: Gabi Nitsche

Wustup džěčaceho ansambla Slepó z. t. składnostnje 750 lět Slepó a 9. mjaznarodneho festiwala dudakow | foto: Gert-Uwe Stettinisch

- dwaj přednoškaj:
 - 05.05.2022: Rěčna krajina / Sprachlandschaft Slěpe-Schleife-Slepo, 22 hosći
 - 01.06.2022: Powědki wo připołdnicy, 18 hosći
- Za hłubše tworjenje syćow wotmě so lětuša molerska džěłarnička Spěchowanskeho kruha za serbsku ludowu kulturu składnostnje festiwalu dudakow w Slepom pod nawodom Maje Nageloweje (10 wobdžělnikow).

Domowina jako nošer XIV. mjezynarodneho folklorneho festiwalu Łužica 2023:

Nošer festiwalu, kiž přewjedže so wot 06.-09.07.2023 w Budyšinje, Hochozy a Chrósćicach, je Domowina. W přihotowanskim wuběrku za štyrnaty festiwal džěłaja na zakładže koncepcije za realizaciju programa kaž tež wobzamknjenjow ze spočatka lěta 2021 znowa zastupjerjo slědowacych kooperaciskich partnerow z Domowinu z.t. hromadže:

- Serbska rejomanska skupina Smjerdžaca z.t.
- Serbski folklorny ansambl Wudwor z.t.
- gmejna Chrósćicy jako hosćičelska gmejna
- Załožba za serbski lud, Budyšin.

Kooperaciscy partnerojo budu znowa Němsko-Serbske ludowe džiwadło Budyšin, Serbski ludowy ansambl Budyšin, měšćanske zarjadnistwo Budyšin a zarjad Picnjo z gmejnu Hochoza. Zastupjerjo tutych institucijow džěłaja po potrebjce w přihotowanskim wuběrku festiwalu sobu.

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny je 2022 čłonow do přihotowanskeho wuběrka za Mjezynarodny folklorny festiwal „Łužica – Łužyca” 2023 powołało.

Nawod festiwalu přewza něhdyši jednačel Domowiny Marko Kowar, kotrehož tuchwilu někak džesać přistajenych ze zarjada podpěruje. K tomu liča podpěra a organizacija džěławosće festiwalneho wuběrka, kiž so w přihoće na festiwal 2023 prawidłownje zetkawa, přewzače konkretnych nadawkow, wobhospodarjenje budgeta kaž tež administratiwne a projektowe nadawki.

Projektowi sobudžěłaćerjo a regionalne rěčnicy zarjada přewodžěja akterow a organizatorow při zaručenju wuskeje kooperacije mjez towarstwami a serbskimi institucijemi při přihotach a přewjedženju jich předewzaćow.

5.7. Z kulturnymi wuměnami a ekskursijami wužaržuju Domowina kulturne kontakty do wukraja. Z tym powěšuju kulturnu identifikaciju a swětawótwórjonosć Serbow.

Kulturny referent Domowiny zamołwi běžny proces delegowanjow a kulturnych wuměnow a přihotuje za to předtohi za wobzamknjenja prezidija Domowiny.

W lěće 2021 knježeše hišće pandemija, štož so – kaž hižo w lěće 2020 – sylnje na džěto z wukrajom wuskutkowaše. Tak bštej na př. jenož jedna kulturna wuměna a jedne delegowanje. Bolostny začuwachmy wupad Europeady, Folklorneho festiwalu a delegowanja Serbskeje rejomanskeje skupiny Smjerdžaca na Folkloriadu w Ruskej.

Domowina delegowa młodžinske towarstwo PAWK na jutrowny seminar MENS, kotryž přewjedže so w aprylu 2022 w Danskej namjezej kónčinje | foto: PAWK

Wuspěch na festiwalu w Čěskej

Nimale wulki serbski swjedźen dožiwiwu lubowarjo folkloru kónc tydźenja na mjezynarodnym festiwalu w Stražnicy. Wjacore serbske kulturne skupiny běchu so mjejujny na wulki festiwal do Stražnicy podali a tam stotki hosći zahorili. Pod heslom „Za čěskimi horami“ předstajichu sobotu Serbski folklorny ansambl Wudwor, Serbska rejuwanska skupina Smjerdžaca, Serbska folklorna skupina Sprjewjan, Přezpólni (na foće) a Lidowa muzika z Chrastu zhradnjenje dwuhodžinski pisany program. Za njón so wulki přiklesk znjeli a na kóncu bu tež wulke serbske kolo teptane.

Foto: Michal Law

Pjeć wustupow w Strakonicach

Rejowarki a rejowarjo Smjerdžečanskeje rejuwanskeje skupiny kaž tež hudźbny wo-kolo dudakow Steffena Kostorža a Tomasz Nawki su so w minjenej nocy z mjezynarodneho dudakowego festiwalu w Strakonicach nawróćili. Z pjeć wustupami su wot pjatka hač do njedźele přihladowarjam postrow z Łužicy sprosředkowali. Zdobom kročachu w přečahu po měsće před wjacorymi tysacymi přihladowarjami. 15 mjezynarodnych skupin bě na štyridnjowskim festiwalu wobdźelene, tak že Španski, Francoskeje, Běloruskeje a Sotiskeje. Přichodny wustup Smjerdžecanow budźe 10. sepembera na wikach přirody w Stróži.

Foto: Katka Pópelec

Z pisanim programom swoje 42lětne wobstaće woswječili

Pod heslom „40 lět a žadny kónc tydźeń, kotryž běchu seje wopytowarjo a wopytowarki minjenej kónc tydźenja składnostnje 42lětneho wobstaća SFAW lubić dali. Zahajili staj program pjatk wječor na Smolc burskim statoku w Hórkach moderatorkaj Milenka Rječyna a Fabjan Kaulfürst. Nimo folklorneje hudźby wočakowachu přitomnych tež předstajenja lajskeju dźiwadlowych skupinow Chróšćicy a Šunow-Konjecy. Po tym přizamkny so spěwne wječork ze skupiny ČILAK z wěstkimi słowjanskimi spěwami.

Hórká. (SN/Jo). Mnohostronski to swjedźeń, kotryž běchu seje wopytowarjo a wopytowarki minjenej kónc tydźenja składnostnje 42lětneho wobstaća SFAW lubić dali. Zahajili staj program pjatk wječor na Smolc burskim statoku w Hórkach moderatorkaj Milenka Rječyna a Fabjan Kaulfürst. Nimo folklorneje hudźby wočakowachu přitomnych tež předstajenja lajskeju dźiwadlowych skupinow Chróšćicy a Šunow-Konjecy. Po tym přizamkny so spěwne wječork ze skupiny ČILAK z wěstkimi słowjanskimi spěwami.

Sobotu zeznaštej přepróšenej skupinje z Rumunskeje a Čěskeje serbske wesy a wopytachu Serbski muzej w Budysinje. Tohorunja wotměwaštej so sobotu popoldnju w Hórkach dźělarničce towarstwow Kamjenjak a „Stara serbska reja w nowym šaće“ Kornela Kolembusa a Jana Kozelnického. Tež wustajerka „Žorješka“ Mily Džislawkec běše zajimcam přistupna. Nawje-

čor zapiska serbska dźwerska kapala „Horjany“, kotraž běše zdobom oficialny dźěl programa připowědžila. Přez wječor wjedźechu Milenka Rječyna, Diana Fryćec-Grimmigowa, Beno Bělk, Fabjan Kaulfürst a Maximilian Gruber. Jandytar Hajnk a Měrćin Wagner daštaj přitomnym wšelke dohlady do stawiznow SFAW.

Po tym přizamkny so wustup Wudworčanow, kotryž zjednoči w sebi reje wšitkich swjich starobnych skupin kaž tež něhdých rejwarkow a rejwarjow. Wo hudźbny přefwod staršej so Serbski ludowy ansambl Budysin a Horjany. Nimo wustupow něhdých žónskeho a-cappellowego chóru SFAW, skupiny Wólbornosće a Přez-

pólnych da seje publikum tež wukrajne skupiny Szakariáb z Rumunskeje – kotraž wustupi tež hižo pjatk – Furiant z Čěskeje kaž tež Lidowa muzika z Chrastu lubić. Po programje přepróšy skupina Brankatschki přitomnych do rejuwanja.

Njedźelu přepróšowachu zarjadowarjo hosći, přewodžani wot Horjanow a Chróšćanskich muzikantow, na rańše piwo a wobjed ze serbskeje kwasnej jědźu. Popoldnju běchu dźěci z Chróšćan kołča, skupina lužičanka a wobdźelny dźěćaceho projekta chóru Lipy publikum zabawjeli. Po tym sledowaske nimale tři-hodžinski program wšitkich kulturnych akterow kaž tež z wustup spěćeleneho ansambła ze Smjerdžaceje.

Wukon mytowaske publikum z trójnej slawu a mócnym aplawom. „Smy z woswjećenjom našeho wobstaća přewšo spokojom. Hižo pjatk mějachmy 200 do 300 wopytowarjow. A sobotu běše statok hač do posledneho kuta polny, štož nas njesměnje zjewela. To wězo tež pokazo, zo maja ludžo zajim na kulturje. Wulki dźak wšitkim, kotřiž su nas při přihotach, kaž tež scyła při wusću našeho folklorneho ansambła podpěrali“, zwurazni městoptedysda SFAW Ambróz Handrik.

Tójsto ludźi přiwabi SFAW minjenej kónc tydźenja z swjedźenjom składnostnje swjeho 42. wobstaća na Smolc statok w Hórkach. Foto: Feliks Haza

Delegowanje skupiny Přezpólni na CIOFF-festiwal do Stražnicy, 24.-26.06.2022

Serbska rejuwanska skupina Smjerdžaca z hosćom na folklornym festiwalu w Strakonicach 2022 | Serbske Nowiny

Wuměna wjacorych wukrajnych skupin na jubilejnym kóncu tydźenja Serbskeho folklorneho ansambła Wudwor, 15.-18.07.2022

Domowina spěchowaše 2022 dźewjeć kulturnych wuměnow a delegowanjow. Budget pak njeje so wučerpał, dokelž běše spočatk lěta 2022 hišće njejasne, kak so situacija pandemije dla wuwiwa. Tuž mějachmy mjenje přóstwow, kotrež so prawidłownje hižo spočatk lěta staja.

Delegowanja a kulturne wuměny:

- delegowanje młodžinskeho towarstwa PAWK na jutrowny seminar MENS
- delegowanje Serbskeje rejowanskeje skupiny Smjerdžaca do Prahi z wustupom w Narodnym muzeju, 14.05.2022
- delegowanje Marki Cyžoweje na premjeru “Vodnik”, 09.06.2022 do Prahi
- delegowanje skupiny Přezpólni na CIOFF-festiwal do Stražnic, 24.-26.06.2022
- delegowanje Serbskeje rejowanskeje skupiny Smjerdžaca na CIOFF-festiwal do Strakoníc, 25.-28.8.2022
- delegowanje Janšojkich gercow do New Yorka, 15.-20.09.2022
- delegowanje Jana Brězana na FUEN-kongres do Berlina, 30.09.2022
- wukrajna wuměna wjacorych wukrajnych skupin na jubilejny kónc tydženja Serbskeho folklorneho ansambla Wudwor, 15.-18.07.2022
- delegowanje skupiny ČILAK na zarjadowanje “Společnost přátel Lužice” 18.12.2022 w Praze

Župa DŁ pšewježo zgromadne projekty z EUROREGION Sprjewa – Nysa – Bobr. 2022 jo se Mósćańska serbska swajźba w Žarowje pšedstajila z 30 wobžělnikami.

*Natočenja audio-zwuka w domje Měrčina Nowaka z R.-M. Kurfürstec-Pinkawinje za digitalne wodženje po domje w meji 2022 |
foto: Katja Liznarjec*

5.8. Matke, regionalne muzeje, domowniske špy a městnosći zmakeja a spomnješa pokazuju na žywe serbske stawizny. Zmóćniš ma se na pšiklad wužywanje Doma Měrčina Nowaka. Konceptionelne pódpěruju se procowanja komunow ako na pšiklad za “Muzej Čišinskego”.

Domowina iniciěrowaše a podpěrowaše džěto “Fachoweje komisije kulturneho wuběrka za serbske narodno-kulturne namrěwstwo”. Zaměr komisije je, zdžělać a namjetować kmane struktury, štož je so ze schwalenjom projekta Serbskeho instituta – koncepcije “digitalny register Serbskeho kulturneho herbstwa” (SKH) – de facto poradžilo, kiž mjeztym pisomnje předleži. Domowina je dale aktiwny partner wobsahoweje debaty a so zhromadnje z partnerami za zdobyće materielných zakładow zasadźuje. Fachowa komisija je ze swojim džětom nastork dała, wotpowědne džětowe městno za projektowu koncepciju při Serbskim instituće wutworić a z tym swój zaměr najprjedy spjelniła.

Trjeba tuž dale budže, projekt digitalneho registra SKH wobsahowje podpěrować, kaž je so to w zhromadnych wothłosowanjach po naprašowanju ze stron Serbskeho instituta nastupajo Dom Měrćina Nowaka-Njehorńskeho w decembrje 2022 hižo pokazało. Tež projekt muzeja Čišinskeho postupuje. Regionalna rěčnica župy “Michał Hórnik” projekt koordinuje a zwoprawdźi. Muzej Čišinskeho so w lěće 2023 znowa wotewri.

W kulturnym wuběrku so debata wo přichodže serbskich muzejew a domizniskich stwow na zakładže wudžěłaneho koncepta a wobdžěłanje próstwow župow wo personalnu podpěru dale wjedže při koncipowanju Lawskich hrjebjow. Nastorčeny projekt “digitalny register SKH” je nimo toho zakład za dalše přemyslowanja na tutym polu.

Tež w nowym projekće Domowiny “Syć za regionalnu identitu a serbsku rěč”, kiž spěchuje so přez Sakski spěchowanski program „Serbska rěč a kultura w strukturnej změnje“ Załožby ma so we wobłuku regionalneho managementa problematika koordinacije małych, regionalnych muzejew a domizniskich stwow wobkedžbować.

W Dolnej Łužycy jo se 2022 we wobłuku małych, regionalnych muzejew a domowniskich špow slědujuce wuwijało:

- wobradowanje a pódpěra za muzeje a domowniske špy w kupce “Łužyska muzejowa krajina” w župje Dolna Łužyca
- w zgromadnem statkowanju z LEADER regionom SPN-kraj jo se wužěłata drogowańska wustajeńca “Łužyski muzejowy kraj”; wustajeńca jo se pokazała w Baršću (wokrejsny dom), w Grodku (wokrejsny muzej)
- za sobužěłaserjow małych serbskich muzejew jo regionalna powědařka wužěłata serbskorěčny kurs

Dom Měrćina Nowaka Njehorńskeho

W nalěću 2022 natoči so z Róžu-Marju Kurfürstec-Pinkawinej wodženje po domje Měrćina Nowaka w Njehornju na nastork župy „Jan Arnošt Smoler” Budyšin. Wona je do džensnišeho jenička wosoba, kiž wodźi po wustajeńcy w domje. Originalny awdijo-zwuk je serbska medijowa etaža w Serbskim domje natočila. Jednotliwe zwukowe dataje su so přitřihali a z wobrazow a zwuka digitalne wodženje stworiło. Hižo do toho je so dom z wosebitej 360°-fototechniku fotografował. Regionalna rěčnica župy “Jan Arnošt Smoler” je 360°-wobrazam zwukowe dataje přiřadowała. Z medijoweho projekta „360° dom Měrćina Nowaka” je nastalo nětko wšěm přistupne digitalne serbske wodženje po domje. Přistup namakaće pod: <http://s151940644.online.de/360MercinNowak/zastup.html>

5.9. Domowina pódpěrujo a spěchujo serbske sportowe gibanje ako wabjece pólo narodneho žywjenja.

Domowina procujo se gromaže ze Serbskim Sokolom a ze Župu Dolna Łužyca z.t. wó koncept k spěchowanju serbskich sportowych wubraných mustwow, pśinosujo ku skšůšenju serbskeje identity.

Referent za kulturu stara so wostajnje wo džěto koparskich wubrankow a wothłosuje so wo tym ze zamołwitymi Serbskeho Sokola. Dorostowe wubranki dale džěłaja z podpěru čestnohamtskich trenarjow.

Europeada je so wuspěšnje přihotowała a SERBSKE MUSTWO je so na njej wobdžěliło. Projekt je wotzamknjeny a so dypkownje wotličiči. Wobšěrna separatna rozprawa předleži w zarjedže Domowiny.

Dalše projekty na dorostowym polu so mjez Serbskim Sokolom a Domowinu wothłosuja.

2022 přewjedže so w koordinaciji Slepjanskeje šule a trenarjami dorostoweje wubranki přěni króć turněr serbskich wubrankow Delnjeje, srjedźneje a Hornjeje Łužicy w Slepom.

Dalše specifiske zarjadowanja, kiž su so na polu sporta w nadawku, w kooperaciji ze zarjadom Domowiny abo přez člonske towarstwa přewjedli:

- wolejbulowy turněr wo pokal Domowiny
- W ramiku župneho projektneho plana (na př. turněry w Delnjeje Łužicy) spěchuje Domowina jednotliwe župy na polu sporta.
- 26.09.2022 přewjedže so zhromadne zarjadowanje SŠT z.t a Serbskeho Sokola z.t. “Sportej zdar” w Slepom jako lochkoatletiske wubědžowanje za šulerjow serbskich wyšich šulow a gymnazija z 50 wobdžělnikami.
- 03.10.2022: Běh wo pokal zbóžneho Alojsa Andrickeho w Radworju, kotryž organizowachu zhromadnje TCM z.t., Radworski młodžinski klub “Radworske” z.t. a Radworske sportowe towarstwo. Na wubědžowanju su so we wšelakich starobnych skupinach dohromady 180 běharjow wobdžělili.

Wolejbulowy turněr wo pokal Domowiny | foto: Milan Funka

2022 přewjedže so w koordinaciji Slepjanskeje šule, Serbskeho Sokola a trenarjemi dorostoweje wubranki přeni króč turněr serbskich wubrankow Delnjeje, srjedźneje a Hornjeje Łužicy w Slepom – naš přichod serbskich koparjow | foto: Serbski Sokol

Serbske mustwo na EUROPEADŽE w Korutanskej | foče: Jörg Stephan

6. Góspodarstwo

Nadawki, kótarychž realizacija k tomu pšinosuju, aby se dwójo- abo wěcejrěcność wuwědobniła góspodarstwoju a regionalnemu wuwíšeju ako wěcejgódnota a praktiski jawiła:

6.1. Domowina procujo se dalej wó wutwórjenje zjawneho myta za pšedewzešarjow, kenž ze zjawnym wužywanim serbskeje rěcy, ze zapšimješím serbskosći do firmoweje ideje ako teke do wugótowanja abo z pósrědnjenim wědy wó Serbach dwójrěcność a serbsku kulturu prezentěruju a wuwijaju.

Aktualnje wudžěta wuběrk za naležnosće změny strukturow, gospodarstwa a infrastruktury kriterije za mytowanje. Hłowny zaměr mytowanja ma być, serbsku identitu we Łužicy skručić, rjemjeslnikow při wužiwanju serbskeje rěče podpěrać a kontaktne syće mjez nimi wutworić.

Za wuwíce myta su w lěće 2023 5.000 € w hospodarskim planje zaplanowane. Přidatnje je Domowina přez Sakski fond “Čiń sobu” za wuwíce myta 5.000 € dobyła.

6.2. Domowina žěła we wótpowědujucych gremijach europejskego spěchowańskego programa LEADER za wuwíše na kraju sobu. Za nowu spěchowańsku periodu 2021 do 2027 zasajžijo se za žiwanje na serbski aspekt pši dalejpisanju wuwíšoweje strategije za wšake regiony Łužyce (Górnołužyske gaty a góla, Łužyska krajina jazorow, Błota, Sprjewja-Nysa).

Zastojnstwo Domowiny jo we wšakich gremijach europejskego spěchowańskego programa LEADER zawězane. Pši tom žiwa aktiwnje na serbske aspekty pši dalejpisanju wuwíšoweje strategije za regiony we Łužycy a pódpěrujo a pši tom stawne spěchowanje za serbske nastupności zarucyjo.

LEADER-Hornjołužiska hola a haty (OHTL):

Sobudžěto w OHTL zaruči so přez regionalnej rěčnicy župow “Michał Hórnik” a “Jan Arnošt Smoler”.

We wobłuku Leaderoweho projekta je so Domowina lětsa w lěcu na wuměnje Leaderoweje regiony OHTL a LEADER w regionje Tornedale (Šwedska) wobdžěliła. Hłowne čěžišća wuměny běchu regionalne wuwíce wot hórnistwa potrjechenych regionow, rěčne a kulturne wuwíce mjeńšinow a wutwórjenje kulturno-turistiskich poskitkow we wobłuku strukturalneje změny.

regionalna rěčnica župy “Michał Hórnik”:

- džělaše aktiwnje sobu při nadžětanju LEADER wuwíčoweje strategije 2023-2027 (LES Leaderentwicklungsstrategie 2023 –2027)
- podpěraše při organizaciji wobydlerskich zarjadowanjaw we Radworju a Chróscicach, zo bychu so serbske zajimy do LES zapřijeli

Kubłanska jěžba do Šwedskeho Tornedalen | foće: Domowina, OHTL z. t.

- je člonka předsydstwa OHTL a z tym aktiwnje wusměrjenje towarstwa sobu postaja
- wuzwoli so do noweho rozsudźaceho gremija 2023-2027 jako zastupjerka Domowiny

regionalna rěčnica župy "Jan Arnošt Smoler":

- je člonka rozsudźaceho wuběrka OHTL a wobdźěli so na zarjadowanjach k wudźětanju nowje LES w Radworju a Njeswačidle, na wuprawje do Šwedskeje z fokusom na mjeńšinowe rěče a rewitalizaciju
- wuzwoli so do noweho rozsudźaceho gremija 2023-2027 jako wěcywustojna wobydlerka regiona (čestnohamtsce)

LEADER-region Sprjewja-Nysa-kraj kaž tež LEADER-region Błota plus:

Sobužěto we wobyma LEADER-regionoma zarucyjo se pšez regionalnu powědařku za Chošebuz.

Regionalna powědarka Chošebuz:

- Jo se wobžěliła ako člonk pširady we wobyma LEADER-regionoma na žětařnjach w pšigótowanju nowje regionalneje wuwijańskeje strategije (RES).
- W regionje SPN-kraj jo Serbstwo tema přecneho rěza (Querschnittsthema), w regionje Błota PLUS dajo za nowy spěchowański cas nowe kriterije za serbske projekty. K tomu jo se wobžěliła na 8 zarědowanjow ako žětařnja abo online-diskusija.
- 09.12.2022 jo se rozsuziło, až wšykne donětejšne regiony nadalej wóstanu LEADER-region w Bramborskej.

LEADER Łužyska jazorina: sobužěto pšez Serbski kulturny turizm a wót 2022 sem pšez tamnjejšu župu:

- wót maja 2022 jo Domowinska župa Jakub Lorenc-Zalěski člonk w Leaderowem regionje Łužyska jazorina ako teke w rozsuzecem gremiumje (3 pósejženja 2022)

W dalšnyma LEADER-regionoma Pódzajtšna Górna Łužyca a Damna-Błota musy se zastupnistwo Serbow za pšichod hyšći zřědowaš.

6.3. Zwězk za serbski kulturny turizm procujo se dalej, eksistěrujuce kólasowaŕske sćažki a temowe póbitowanja pód labelom “Serbske impresije” mjazy Górneju (Sakska) a Dolneju Łužycu (Bramborska) wutwariš a zwěžaš.

Za planowaŕsku fazu pšesajženja jo se pšosba pla Załožby za serbski lud w Sakskej ako teke w Bramborskej zapódała. Projekt gózi se jano ako zgromadny, kraja pšesegujucy projekt woglědaš a pšesajziš. W lěše 2022 jo se ražilo w drugej runže projekt pšez projektnu pširadu Sakskeje pšiwzeš. W Dolnej Łužycy jo projekt pšez spěchowanje Załožby za serbski lud južo w stwórtem kwartalu 2022 zaběžał.

Z wužětanim koncepta wopytujo towaristwo slědujuce zaměry dojspiš:

- skšušenje serbskeje rěcy a kultury a z tym identity
- zmócnjenje wědobnja za wěcejřecnosć w regionje Łužyca / Łužica
- wutwórjenje inowatiwnych póbitowanjow, kótarež zmóžnju pšistup k serbskej rěcy

6.4. Na zakłaže drogownika Žěłaŕnicki pšichoda Łužyca (Zukunftswerkstatt Lausitz) procujo se Domowina w gremijach wó žiwanje na serbske projekty w ramiku strukturneje změny.

Žěłaŕnicka pšichoda jo wužětała kónčnu studiju za Łužycu a jo něnto pšejšla do WRL (Wirtschaftsregion Lausitz – Bramborska) a do SAS (Sächsische Agentur für Strukturentwicklung GmbH). Toš tej organa se zaběrajotej ze spěchowanim projektow pšichoda. Planowane studije deje se pšez Domowinu sobu pšewóžowaš. Sakska jo ako zakład za spěchowaŕske směrnicy swójske směrnice wužětała. Na serbske zajmy jo se pši tom žiwało. W rozsužecych gremijach jo Domowina w Bramborskej ako teke w Sakskej ako póražujucy cłonk zastupjona.

W žěłaŕnicce WRL jo se w awgusće pšedstajił projekt “Serbske impresije”, kótaryž jo se pó dlejšej diskusiji za dalejkwalificěrowanje pórucyło.

6.5. Domowina wuwija a pšewježo w ramiku strukturneje změny swójske projekty ako serbski pšinosk do pšichoda Łužyce.

W Bramborskej jo se 6 głownych spěchowaŕskich šěžyšćow w ramiku strukturneje změny zapisalo. Partnař Domowiny a Dolneje Łužyce jo Domowina Dolna Łužyca Projekt gGmbH. Wóna co se z dwěma tematikoma zaběraš:

- wugódnjenje imaterielnego kulturnego derbstwa w nimsko-słowjaŕskem konteksće
- pilotowe pšedewzeše: masterplan za rewitalizaciju dolnoserbšćiny inkluziwnje wutwari inowatiwnych formow rěcneho pósrědnjenja k wutwarjenju regionalneje wěcejřecnosći

Domowina Dolna Łužyca Projekt gGmbH planujo natwař nimsko-serbskego sociokulturnego centruma w Chóšebuzu z pomocu spěchowanja ze srědkow strukturneje změny (ARM 1). W lěše 2022 su se pšewjadli rozgrona ze wšyknyimi potencialnymi partnerjami projekta a z městom Chóšebuzom. Domowina Dolna Łužyca Projekt gGmbH jo wužětała koncepciju a pótrjebu rumnosćow serbskich akterow.

W Sakskej koncentruje so Domowina głownje na rewitalizaciju serbskeje rěče. Wutworić ma so “Syć za regionalnu identitu a serbsku rěč”. Přez spěchowany projekt maja so regionalnym potrjebam wotpowědujo rěčne rумы zesylnić a wutworić, kreatiwno-wuměłski a ciwilnotowaršnostny angažement zmóžnić a regionalne kótwišća splěšć.

Při přesadźenju zakonja k sylnjenju struktury ma Domowina w poradźowacych a rozsudźacych gremijach sobu skutkowač. Sobudžěło wusměři so na předpisy gremijow. Dale ma so forum “Kreative Lausitz – Kreatiwna Łužica” přewjesć.

Regionalny přewodźacy wuběrk za Łužiski rewěr poboku Sakskeje agentury za strukturne wuwice tzwr měješe 2022 dvě poradźowacej posedźeni kaž tež posedźeni za rozjimanje krajnych projektow. Na wšitkich posedźenjach běše Domowina přítomna a zastupowaše serbske zajimy.

W ramiku BETA-konferency w Běłej Wodźe přewjedźechmy 2022 z krajnym zwjazkom kulturneho a kreatiwneho hospodarstwa Sakskeje Łužiski dzeń, na kotrymž zaběrachu so wobdžělnicy ze serbskimi kreatiwnymi produktami | foto: Kreatiwna Sakska

Team projekta “Syć za regionalnu identitu a serbsku rěč” (ZARI) wobdžěli so 17.11.2022 na konferency Serbskeho instituta „Mjeńšynowe rěcy w Francojskej: Strategije a zajžowy rěčnego planowanja a rewitalizacije» w Choćebuzu | foto: Domowina

W Bramborskej zastupuju Domowina serbske zajmy w žěłařni 5 WRL. Teke how stej se dvě zmakani wótmělej, na kótarymaž jo se mógało pši gózbje na serbske aspekty w zwisku ze zapódanymi projektami pokazaš.

W ramiku strukturneho spěchowanja Serbow je Domowina organizowała 18.03.22 zarjadowanje za wšitke serbske institucije k wuměnje wo projektnych idejach Serbow. Wšitke institucije běchu zastupjene.

Hromadže z krajnym zwjazkom kulturneho a kreatiwneho hospodarstwa Sakskeje přewjedže so w ramiku BETA-konferency w Běłej Wodźe Łužiski dzeń 30.9.2022 zhromadnje z Domowinu. We wobłuku konferency su so wobdžělnicy cyły dzeń w džěłarničkach serbskemu kreatiwnemu hospodarstwu wěnowali. Nastali su kreatiwny ideje a prototypy serbskich produktow.

Do přichoda je nastala ideja, poboku eksistowaceho zwjazka “Kreative Lausitz” serbsku wotnožku kreatiwnjeje Łužicy wutworić a z tym serbskich rjemjeslnikow a kreatiwnych zwjazač. Zaměr je, za Serbow wuwic syć “kreatiwna Łužica/ Łužyca” a z tym serbsku rěč, identitu a zwjazanosć skrućić a wotpowědne hódnoty tworić.

7. Politiska participacija

Napšawy, z kótarymiž ma Domowina ako kazniski pšipóznata powědačka pšawa a zajmy Serbow zastupowaš. Wótpowědujucy rozsudaju 16. głowneje zgromažiny ku skšušenju Domowiny w donětajšnej pšawniskej formje, ma Zwězkowe pšedsedařstwo narodno-politiske statkowanje kšywoweje zwězka skšušiš.

7.1. Domowina procujo se wó dobre a pšawidłowne zgromadne žěto z Radu za nastupnošći Serbow pši Bramborskem krajnem sejmje a z Radu za serbske nastupnošći Lichotneho stata Sakska ako teke ze Załožboweju radu.

Na zakłaže póstajonych priorítow pšewjedu se pšawidłownje wótgłosowanja mjazy gremijami.

Wjednistwo Domowiny je so z nawodami serbskich gremijow prawidłownje zetkało a wothłosowało. Prawidłownje – zwjetša nimale tydžensce póndželu – zetkachu so zastupjerjo załožby a Domowiny ze zastupjerjomaj Serbskeje rady Braniborskeje a Sakskeje k wothłosowanju.

Zastupjarje Domowiny su se wobžělili (na městnje abo digitalnje) na wšykných pósejženjach Rady za nastupnošći Serbow pši Bramborskem krajnem sejmje. Pšedsedačka Serbskeje rady Bramborskeje jo rownocasnje regionalna powědačka Domowiny, z tym zarucyo se stawne wótgłosowanje. Pšewjadli su se:

- 7 zjawnych pósejženjow Serbskeje rady w Bramborskej - jedno zgromadne pósejženje ze Sakskeju serbskeju radu.
- dwa wustupa w plenumje; dvě zmakani ze statnym sekretarjom Grünwald
- dvě rozgronje z kublańskeju ministraŕku; zmakanje z ministarjom Vogel
- stawny kontakt k rozdžělnym temam k MBS (15 razow)
- pšigotowańske zarědowanja a zmakanja ze zagronitymi za serbske nastupnošći we wokrejsach (15 razow)
- 5 zmakanjow w šulskem amše Chóšebuz

Předsyda Domowiny wobdžěli so jako člon na wšitkich posedženjach Serbskeje rady Sakskeje a garantuje z tym stajnu wuměnu. Domowinski zarjad přidžělaše po potrjebe na fachowej runinje. Serbska rada měješe w léće 2022 cyłkownje 16 posedženjow, wulki džěl toho jako digitalne džětowe posedženja.

7.2. Domowina ma w parlamentach zwězkarjow we wšych frakcijach demokratiskich partajow a woplěwujo z nimi wobstawny zwisk, aby na pšawa a zajmy Serbow žiwali.

Domowina haješe intensiwny kontakt k wšitkim demokratiskim stronam a frakcijam na komunalnej, krajowej kaž tež zwjazkowej runinje. Fokus ležeše při tym na zetkanjach ze za serbske naležnosće zamołwitymi kaž tež fachowymi

fota na str. 44:

- 1 rozmůwa z frakciskim předsydu Ricom Gebhardtom a zapůstancu Antoniju Mertschink strony Lěwicy Sakskeho krajneho sejma w Serbskim domje | foto: Domowina
- 2 Zetkanje z ministerku Manju Schüle (MWFK) w Serbskim domje w Choćebuzu | foto: Domowina/Marcel Braumann
- 3 Posedźenje Sakskeho kabineta w Serbskim domje w Budyšinje z 8 ministrami a ministerskim prezidentom | foto: Jurij Helgest
- 4 předsyda Domowiny ze zwjazkowym prezidentom Frankom-Walterom Steinmeierom na zarjadowanju w Lipsku | foto: Domowina
- 5 Wopyt Serbskeho muzeja w Budyšinje ze zapůstancu Zwjazkoweho sejma Merle Spellerberg (Zwjazk 90 / Zeleni) | foto: Domowina
- 6 Wopyt Domowiny pola noweje społnomócnjeneje za mjeńšinowe naležnosće Zwjazka Natalie Pawlik (SPD) | foto: Domowina
- 7 Rozmůwa ze zapůstancem krajneho sejma Bramborskeje Julianom Brüningom (CDU) | foto: Domowina

zapůstancami. Stajna wuměna a stajny kontakt ze zapůstancami zwjazkoweho sejma kaž tež krajneju sejmow tworja při tym bazu aktiwneho zhromadneho džěta na dobro serbskeho ludu.

Mjez druhim wjedźechu so w lěće 2022 sčěhowace rozmůwy:

- 16 zetkanjow na ministerialnej runinje zwjazka a krajow
- 23 direktnych rozmůwow ze zapůstancami zwjazkoweje a krajneje runiny
- 04.04.2022: podijowa diskusija w Zwjazkowym sejmje k mjeńšinowej politice w ramiku pućowanskeje wustajeńcy “Was heißt hier Minderheit?” ze zapůstancami wšitkich frakcijow Zwjazkoweho sejma
- 07.04.2022: posedźenje prezidija Domowiny w Zwjazkowym sejmje w Berlinje z rozmůwami ze zapůstancami frakcijow FDP, CDU/CSU, Zelenych a SPD
- 21.06.2022: zhromadne posedźenje braniborskeho a sakskeho kabineta w Šejkowje
- 27.09.2022: posedźenje Sakskeho kabineta w Serbskim domje w Budyšinje z 8 ministrami a ministerskim prezidentom,
- 27.10.2022: posedźenje poradźowaceho wuběrka serbskeho ludu po boku BMI ze społnomócnjeneje za narodne mjeńšiny Němskeje kaž tež zapůstancami Zwjazkoweho sejma

7.3. Domowina wježo pšawidłownje wótgłosowanja ze społnomócnjonymi za serbske nastupnosći a wótpowědujucymi póražujucymi gremijami na boce wokrejsow a městow w Bramborskej a Sakskej.

Domowinski zarjad je so prawidłownje z komunami wothłosował a z nimi džětał. Za to su regionalne rěčnicy w pjeć župach zamołwite. Wone staraja so wo stajny kontakt, trěbne wothłosowanja w serbskich naležnosćach, wobdžěla so na zarjadowanjach a posedźenjach komunow abo přihotuja rozmůwy z dalšimi zastupjerjemi Domowiny po potrebjce.

Dale wobdžěla so abo su z čłonom w najwšelakoršich džětowych kruhach a gremijach na wšelakich runinach komunow (přistajeni zarjada su specifiskim gremijam a kruham přirjadowane), staraja so wo sylniše nałožowanje serbsčiny w zarjadach, při zjawnych poslužbach a dalšich poskitkach.

K tomu liča serbske přinoški w gmejnskich nowinach, wuske zhromadne džěto ze serwisowym běrowom za serbsku rěč w komunalnych naležnosćach, přesadženje dwurěčnych napisow na zjawnych twarjenjach, pučach a pučnikach abo poradžowanje za spěchowanje serbskeje rěče při wubědžowanjach a dalších spěchowanskich programach (SIMUL+ Čiń sobu!, Založba, LEADER, čestnohamtske spěchowanje přez wokrjes Budyšin, atd.)

Regionalne rěčnicy kooperuja z komunami a podpěruja stajnje komuny a wokrjesy při zrealizowanju nadawkow k spěchowanju serbskeje rěče a kultury a pruwuja hač so serbske naležnosće w komunalnym planowanju wobkedžbuja.

Přikłady na župnych runinach (wurězki):

Zhromadne džěto na komunalnej runinje w župje “Michał Hórnik” 2022:

- 04.10.2022: rozmołwa z nowym předsydu zarjadniskeho zwjazka “Při klóšterskej wodže
- 12.10.2022: rozmołwa z nowo wuzwolenymaj wjesnjanostomaj gmejnow Worklecy a Njebjelčicy

Zhromadne džěto na komunalnej runinje w župje “Jan Arnošt Smoler” 2022:

- wobstajny kontakt z wjesnanostami 14 gmejnow we wšelakorych serbskich naležnosćach
- 27.04.2022: posedženje měšćanskeje rady Budyšin z rozprawu wo serbskim połoženju w župje
- w měrcu 2022: rozmołwa z kandidatom za měšćanostu Budyšina w Serbskim domje
- podpěra při zestajenju lětaka ze serbskimi zapřijećemi za tych, kiž chcedža přemysło w Budyšinje přizjewić (wudawaćel: přemysłowy zarjad Budyšin)
- rozmołwy z měšćanostami městow a wjesnjanostami gmejnow Wóspork, Budestecy, Budyšin

Rozmołwa z nowym předsydu zarjadniskeho zwjazka “Při Klóšterskej wodže” Stefanom Andersom w Pančicach-Kukowje | foto: Domowina

Fachowa konferenca wjesnjanostkow a wjesnjanostow serbskeho sydlenkeho ruma Sakskeje w Budyšinje | foto: Domowina

Předsyda a městopředsyda Domowiny z krajnym radu Haraldom Altekrügerom a społnomócnjenej Kerstin Kosakowej w Baršću: přepodaće podpěraćelskeho pisma za planowanu kolesowarsku šćežku “Serbske impresije“ towarstwa SKT | foto: Domowina

- kontakt k społnomócnjenym za serbske naležnosće gmejnow Malešecy, Radwor, Bóšicy, Wulka Dubrawa k aktualnym naležnosćam (na při. dom Měrčina Nowaka w Njehornju, nawjes w Njehornju, komunalna dwurěčnosť w gmejnje Bóšicy, społnomócnjeny za serbske naležnosće w gmejnje Radwor abo wuhotowanje zarjadowanja k česći K. A. Kocora w Zahorju)
- wobdźelenje na wuradźowanjach džěłowego kruha za serbske naležnosće města Budyšin: informacija wo aktualnych projektach Domowiny a wo Budyskej župje, podaće terminow za měščanskich radźičelow

Zgromadne žěło na komunalnej rowninje w župje Dolna Łužyca 2022 (wurěžk):

- běžny kontakt z Ministarstwom za wědomnosć, slěženje a kulturu (MWFK) (Tobias Dünow, Měto Nowak).
- Domowina wopłěwa běžny kontakt ze zagronitymi za serbske nastupnosći we wokrejsach Sprjewja – Nysa, Górne Błota - Łužyca, Dubja - Błota, w měsće Chóšebuz a w komunach.
- Domowina se wobžělijo na pósejženjach wótpowědnych wuběrkwow (Chóšebuz: socialny wuběrk, kubłański wuběrk, wuběrk młóžinskeje pomócy; wokrejs Sprjewja-Nysa: serbski wuběrk, kubłański wuběrk; Serbske wuběrki w komunach: Grodk, Drjowk, Bórkowy, Gołkojce).
- Domowina se wobžělijo na pósejženjach Šulskeju pširadowu Chóšebuza a wokrejsa Sprjewja – Nysa.
- Domowina a Serbska rada Bramborska stojtej w stawnem kontakće ze šulskim amtom Chóšebuz a fachowej konferencu serbšćiny a WITAJ.
- Domowina jo wjadła rozgrona ze šołtami slědujucych komunow: Bórkowy (Błota), Kalawa, Chóšebuz, Dešno-Strjažow, Hochoza, Drjowk, Baršč (Łužyca), Gołkojce, Lubin (Błota), Lubnjow/Błota, Markojska Góla, Nowa Niwa, Zły Komorow, Grodk, Turjej, Gatojce, Turnow-Pšituk, Wětošow/Błota, Wjelcej.

Zetkanje předsydy Domowiny Dawida Statnika, amtěrowaceje županki Jany Pětroweje a regionalneje rěčnicy Katje Liznarjec z Torstenom Rochom, wjednikom biosferoweho rezerwata hola a haty w Stróži | foto: Domowina

Zdrasćenje šulerjow w Bošecach za jubilejny program 125. lět Bošecanska šula | foto: Katja Liznarjec

Rozmołwa ze zapóstancom Sakskeho krajneho sejma dr. Stephanom Meyerom a wjesnjanostu Jörgom Fundu składnostnje přijeća "750 lět Slepo" | foto: Domowina

- sobužěto w žětovej kupce “serbske pomniki” w měsće Chóšebuz
- klěpsěmu nałożowanju serbsčiny: běžne psízěto za “Spreewald-Journal” ako serbski rožk; wužětanje dwójorěcnych směrnicy za gmejnu Gołkojce; dwórowe mjena

Zhromadne džěto na komunalnej runinje w župje “Handrij Zejler” 2022 (wuržk):

- wobstajny kontakt k wjesnanostam w teritoriju župy a stajna rešerša temow a rozsudow gmejnskich a měsčanskeju radow.
- stajna wuměna ze zamołwitymi za serbske nalěžnosće města Wojerec, města Kulow, gmejnow Łaza a Sprjewineho Doła. Polěpšić ma so kontakt k zamołwitemu gmejny Halštrowska hola.
- 05.09.2022: wobdžělenje na přijeću wyšeho měščanosty we Wojerecach
- stajny kontakt k zamołwitej za serbske naležnosće města Wojerecy – powołanje noweje zamołwiteje kónc lěta 2022 a nawjazanje kontakta k njej
- stajny kontakt do gmejnow Halštrowska Hola, Sprjewiny Doł a Łaz
- prawidłowne wobdžělenje na posedženjach přirady za serbske naležnosće města Wojerecy
- k sylnišemu nałożowanju serbsčiny: podpěra při wudžětanju kolesowarskeje znački w Sakskej (serbska rada); ščežka we Wojerecach (tafle we Wojerecach, na kotrychž ma so pod motom Via Sorabica HoyWoj na městnosće serbskich stawiznow we Wojerecach skedźbnić)
- Posedženja kruha za serbske naležnosće wokrjesa su 2021/22 nimale stajnje wupadnyli. Zamołwita za serbske naležnosće bu za druhe nadawki w zarjedže zasadžena, tak njezbywaše jej čas za serbski džětowy kruh. Tole měto so polěpšić.

Zhromadne džěto na komunalnej runinje w župje “Jakub Lorenc-Zalěski” 2022 (wuržk):

- 13.07.2022: rozmołwa z wjesnjanošću knjezom Blattnerom (gmejna Mikow) a knjezom Naumbergerom (gmejna Chrjebja-Nowa Wjes) - poskitki za podpěru aktiwitow ze serbskim podžětom
- stajny kontakt k wjesnjanošćam a wjesnym předstejićerjam w Slepjanskej wosadže kaž tež wuměna wažnych informacijow nastupajo serbske naležnosće
- člonka serbskeje přirady wokrjesa Zhorjelc (zetka so dwójce, 17.05. a 20.09.)
- poradžowaca člonka wuběrka młodžinskeje pomocy wokrjesa Zhorjelca
- sobudžěto w gremiju „Městna UNESCO we Łužicy“
- prawidłowne kontakty k zamołwitej za serbske naležnosće wokrjesa Zhorjelc, podpěra wokrjesa při pytanju noweho zamołwiteho za serbske naležnosće (pomjenowanje po wšěm zdaću w měrcu 2023)
- k sylnišemu nałożowanju serbsčiny: dwurěčne wopisowanje figurow ščežki serbskich bajow w Slepjanskim regionje; wliw na gmejnski zarjad Slepjo k dalewjedženju a rozšěrjenju poskitkow we wobłuku serbskeje kultury a serbskeho rjemjesła; popisanje běrowow a přestajenje e-mailowych signaturow Slepjanskeje gmejny w němčinje / hornjoserbsčinje / slepjanščinje widžomnosće rěče dla

7.4. Domowina procujo se wó žiwanje na serbske zajmy na zwězkowej rowninje pšez sobustatkowanje w poražujucyma wuběrkomu zwězkowego ministarstwa nutšikownego a nutšikownego wuběrka zwězkowego sejma Nimskeje, ako teke z čłonkojstwom w mjeńšynowej raže styrych awtochtonych narodnych mjeńšynow Nimskeje.

Domowina je z čłonom Mjeńšinoweje rady Němskeje a je zdobom nošer Mjeńšinoweho sekretariata. Mjeńšinowa rada měješe 2022 šěsć posedženjow, kiž wotměchu so w Berlinje, w Kielu abo digitalnje. W srjedzišču stejachu džělawasć mjeńšinoweje rady w nowej legislatiwnej periodže Zwjazkowego sejma, financne spěchowanje narodnych mjeńšin, zetkanje z nowej społnomócnjenej Zwjazka za narodne mjeńšiny knjeni Pawlik, sposrědkowanje wědy wo narodnych mjeńšinach we wučbnych planach w 16 zwjazkowych krajach kaž tež wotewrjenje nowoje pućowanskeje wustajeńcy rady. Tuta přehladka bu w měrcu w Zwjazkowym sejmje wotewrjena a nětko přez Němsku pučuje. Klětu prezentuje so mjez druhim w Choćebuzu, zo by tež Łužičanow wo štyrjoch narodnych mjeńšinach informowała kaž tež wědu wo pozadkach – bjez stereotypow – šřiła. Nimo toho je Mjeńšinowa rada FUEN-kongres sobu wuhotowała, kónc septembra w Berlinje. Mjeńšinowa rada zasadźuje so wosebje za kritiski wid na dodžerženje demokratiskich procesow kaž tež prawnostatnosć w Europje, štož je najwažniši zaklad za dodžerženje a zwoprawdženje mjeńšinowych prawow.

- 1 Wotewrjenje wustajeńcy “Was heißt hier Minderheit”, za kotruž je Domowina nošer projekta, w nalěču 2022 w Zwjazkowym sejmje w Berlinje | foto: Mjeńšinowy sekretariat
- 2 Posedženje Mjeńšinoweje rady w Berlinje w septembrje 2021 z předstajenjom nowoje wustajeńcy “Was heißt hier Minderheit?” | foto: Mjeńšinowy sekretariat
- 3 Zastupjerjo referata Zwjazkowego ministerstwa nutšikowneho a społnomócnjena za narodne mjeńšiny Natalie Pawlik (SPD) wopytaja skladnostnje posedženja w Budyšinje Lowski areal – přichodne stejišćo foruma wědy | foto: Domowina
- 4 Posedženje Mjeńšinoweje rady w juliju 2022 w Zwjazkowym sejmje w Berlinje | foto: Domowina

Jako zarjad Domowiny wobdźělmy so aktiwnje na wšitkich posedženjach na zwjazkowej runinje, podpěramy wolenych čłonow w gremijach w přihotach na posedženja a kontrolujemy přesadjenje tam tematizowanych čezišćow. W oktobrje smy posedjenje poradźowaceho wuběrka serbskeho ludu po boku BMI w Budyšinje přewjedli, na kotrymž wobdźěli so nimo referata Zwjazkowego ministerstwa nutřkowneho tež społnomócnjena za narodne mjeńšiny knjeni Pawlik kaž tež dalši čłonojo Zwjazkowego sejma.

Domowina zaruči nimo toho nošerstwo Mjeńšinoweho sekretariata w nadawku Mjeńšinoweje rady. Z tym zaruči a wobhospodari někak 350.000 € budgeta wob lěto za sekretariat z 5 přistajenymi kaž tež pućowansku wustajeńcu.

7.5. Domowina procujo se wó pšípóznaše a zmóžnjenje zapisanja specifiskego žeńskecego sufiksa familijowych mjenjow we wupokazach a zjawnych dokumentach.

Móžnosć za Serbowki w Němskej, sej žónsku wersiju swójbneho mjena do hamtskich dokumentow zapisać dać, so po podačach zwjazkowego knježerstwa bliži. Komisija ekspertow justicneho a nutřkowneho ministerstwa bě hižo 2020 doporučiła, dotalne prawo mjenow wotpowědnje přiměrić.

Tuchwilu hišće zhromadny naćisk referenta přihotuja, wotmołwi zwjazkowe knježerstwo na naprašowanje. Nadrobny časowy plan móže so hakle po wothłosowanju naćiska referentow z druhimi ressortami a wuhódnoćenju stejišćow krajow a zwjazkow předpołožić.

Domowina je při tym dale w kontakće z justicnym ministerstwom w Sakskej, zo by tež na krajowej runinje wo podpěru prosyła a so wothłosowała.

7.6. Gromaže z drugimi mjeńšinami procujo se Domowina wó pšizwólenje dwójorěcnosći pši awtodrogach.

Domowinske zastojstwo žiwa na aktualny staw přesajženja a tematizěrujo nastupnosć mjazy drugim w mjeńšinowej raže přes wólonych čłonkow. Na iniciatiwu wósebne Serbow jo Zwězk wutwórił žětowu kupku, kótaraž ma wědomostne přespytowanje dwójorěcných napisow pši awtodrogach pšewóžeš. Domowina jo zastupnika za toś tu pširadu pomjenila. Zwězkowe kněžařstwo jo wědomostne přespytowanje wupisało. Až doněta pak se nichten procował njejo, wědomostny nadawk pšewzeš. Toś se znowa wupišo. Domowina proces dalej kritiski pšewóžujo a sebje społjenje nadawka pomina.

8. Póšěg k našym susedam we Łužycy a zwenka njeje

Nadawki, kótarychž zaměr jo pšinosowaś k rozšyrjenju wědy wó Serbach a k półěpšenju mjazsobnego wobchadanja:

8.1. Domowina pšewjedujo gromaže z Radu za nastupnošći Serbow Bramborskeje, Radu za serbske nastupnošći w Sakskej a komunalnymi partnerjami wobeju zwězkoweju krajowu serbske lětnje pšiwitanje, kótarež se wótměwa na reprezentatiwnych městnosćach wšakich regionow.

Dla wupowěženja referentki za gremijowe nastupnošći Domowiny srjejež lěta 2022 njejo se mógało planowane pšiwitanje Domowiny w Lubinje w kooperaciji Domowiny z wokrjesom Damna-Błota bóžko pšewjasć. Za september planowane pšiwitanje w Lubinje smy ze šěžkeju wutšobu wótgronili.

Gaž stej městnje referentki za gremijowe nastupnošći a casnikařskego powědarja zasej wobsajžonej, ma se pšiwitanje znowa planowaś a pšewjasć.

8.2. Domowina pódpěrujo preventiwne napšawy w zwisku ze šćitom Serbow pšed antiserbskimi nadpadami. Wóna pomaga woporam takich nadpadow.

Jako Domowina reagujemy na nadpady z antiserbskim pozadkom a stejimy woporam poboku. W lěće 2022 běchu to mjez druhim:

- Reagowachmy mjez druhim na wonječesćenje Božich martrow w Kulowskich kónčinach kónc oktobra. Při tym je zarjad Domowiny w stajnym zwisku ze zarjadnišćemi, kotrež wonječesćenje křižow wokoło Kulowa přepytuja a je z Sakskim ministrom nutřkowneho rozmołwu wjedł.
- Domowina je podpěru poskićiła při přepytowanju njeskutka a při narunanju pismikow na domje Zejlerja we Łazu, hdžež su njeznaći w oktobrje serbski napis wobškodžili.
- Pšedsedař Domowinskeje župy Dolna Łužyca z. t. jo w mjenju serbskich institucijow w Dolnej Łužycy póstał “Protestnu rezoluciju dla wótpóranja serbskich motiwow w měsće Cottbus/Chóšebuz” na wušego šołtu města.
- Na Serbskim domje w Budyšinje smy za čas póndželnišich demonstracijow před Serbskim domom banery wupowěsnyli, zo bychmy na mnohotnosć a wšelakorosć pokazali a za wotewrjenosć wabili. Banery wopřijachu slědowace hesła w serbskej a němskej rěči: “Za mnohotnosć, tolerancu a demokratiju.”, “Wočín woči, wočín wuši, wočín wutrobu!”, “Syć za demokratiju a mnohotnosć we wokrjesu Budyšin!”. Tute so w ramiku projekta “Partnerschaft für Demokratie” spěchowachu.

Saski statny minister nutřkowneho Armin Schuster wobhlada sej wonječesčeny křiž blisko Sulšec pola Kulowa | foto: Nutřkowne ministerstwo Sakskeje / Alexander Fuhrmann

Rjad wonječesčenjow křižow je wosebje wobydlerjow a wobsedžerjow rozhorito. Minister Schuster informowaše so na městnje wo stawje přepytowanja | foto: Nutřkowne ministerstwo Sakskeje / Alexander Fuhrmann

- Hromadže z tvBUNT – syć za demokratiju a mnohotnosť w Budyskim wokřjesu je Domowina w decembrje 2022 akciju přewjedła: “Změńće pola nas swoju čorno-běto-čerwjenu chorhoj na stawiznisku knihu”. Poskitk je so na wobdźělnikow pónđželnišich demonstracijow měřił, kotřiž wužiwaja čorno-bětu-čerwjenu chorhoj (Reichsflagge).

9. Mjazynarodne póšěgi

Nadawki, z kótarymiž co Domowina wuznam a bogatosć woplěwanja swójskeje kultury a rěcy rozšyríš:

9.1. Domowina zarucyjo z aktiwnym sobužětom w organizacijoma FUEN a MENS serbske zajmy na europejskej rowninje.

Domowina angažowaše so w ramiku FUEN a MENS a wobdžěli so na znajmjeńša štyrjoch projektach w lěće 2022. Při tym zaruča z aktiwnym sobudžětom w organizacijomaj serbske zajimy na europskej runinje.

- 08.-15.04.2022: wobdžělenje PAWKA na Jutrownym seminarje Młodžiny Europskich narodnych skupin (MENS)
- 25.06.-03.07.2022: wobdžělenje Serbow na Europeadže w Korutanskej, projekt FUEN
- 31.08.-03.09.2022: wobdžělenje na FUEN seminarje non-kin-state mjeńšinow w Botharskej
- 29.09.-02.10.2022: Domowina wobdžěli so ze šěsć-wosobowej delegaciju na FUEN-kongresu w Berlinje.
- 16.-19.10.2022: wobdžělenje na zeńdženju FUEN džěłoweje skupiny za kubtanje w Celovcu/Korutanskej
- 10.-12.11.2022: wobdžělenje na FUEN forumje GALWAY z čěžišćom gospodarstwo a turizm w Irskej
- 17.-20.11.2022: wobdžělenje na FUEN seminarje słowjanskich ludow (AGSM) we Wienje a Gradišću

fota wot horjeka:

Domowina wobdžěli so w nowembrje 2022 na forumje Europskich mjeńšinowych regionow FUEN z čěžišćom gospodarstwo a turizm w Gaillimh/Galway w Irskej | fota: FUEN (Laszlo Mihaly) Fuhrmann

Wobdžělnicy lětneho zetkanja džěłoweje skupiny kubtanje FUEN w Celovcu | fota: Katrin Suhec-Džišlawkowa

Mjeńšinowa rada diskutuje na FUEN-kongresu 2022 w Berlinje wo lěpšinach zhromadneho postupowanja mjeńšinow napřećo Zwjazkej | fota: Domowina

Domowina koordinowaše wobdźělenje serbskich čłonskich cytkow na hłownej zhromadźiznje CIOFF w oktobrje 2022 w Erlangen | foto: Pětr Brězan

9.2. Z čłonkojstwow w organizaciji CIOFF wužaržuju Domowina kontakty k dalšnym kulturnym zjednošeństwam.

Domowina angažuje so w UNESCO – projekće Łužiske UNESCO – městnosće (Lausitzer UNESCO - Stätten) kaž tež w mjezynarodnej organizaciji folklornych festiwalow CIOFF.

Zarjad Domowiny garantuje wobdźělenje na zarjadowanjach Łužiske UNESCO – městnosće (Lausitzer UNESCO - Stätten). Domowina so aktiwnje na džěłowych posedženjach UNESCO5 wobdźěli a skutkuje sobu při zdžěłanju próstwy wo projekt we wobłuku spěchowanskeho programa „STARK“ přez UNESCO5, kotraž je so mjez tym wuspěšnje schwaliła. Wot lěta 2023 přistaja so we wothłosowanju z UNESCO5 zamołwići, kotřiž maja kooperaciju zesylnić a potenciale wotkryć. Dalša kooperacija a dalše wothłosowanje mjez serbskimi akterami stej trěbnej.

Domowina wobdźěli so w přihotach na Mjezynarodny folklorny festiwal “Łužica”, tež wothłosuju so z druhimi partnerami CIOFF, na trěbnych zarjadowanjach a we wotpowědnych syćach. Tež wothłosowanje mjez druhimi CIOFF-festiwalami w Europje při wabjenju kulturnych skupinow je njeparujomne. Marko Kowar, předsyda přihotowanskeho wuběrka je zdobom čłon předsydstwa CIOFF Němska.

Domowina koordinowaše wobdźělenje serbskich čłonskich cytkow na hłownej zhromadźiznje CIOFF®, kotraž přewjedže so wot 14.-16.10.2022 w Erlangen a skutkuje sobu w organizaciji CIOFF.

10. Statkowanje w zjawności

Nadawki, kótarychž zaměr jo, pśinosowaś k transparency pótrjeŕejece rozsuženja Domowiny a zwězaś statkowanje wšakorakich politiskich a kulturnych akterow do zgromadnego statkowanja na dobro serbskego luda:

10.1. Domowina wabi zaměrnje za žěto kšywowego zwězka. Za to wužywa wšake socialne seši, wokolnik „Naša Domowina”, informaciske brošury, lětaki a wabjeńske artikle ako teke pósrědnjenje zdžěleńkow wó swójom statkowanju regionalnym a nadregionalnym medijam.

Za zjawnostne žěto Domowiny smy wužywali šesć digitalnych kanalow, žož se wšednje informacije a powěšći w serbskej a nimskej rěcy wózwjajaju (Facebook, Twitter, Instagram, domowina.blog, www.domowina.de, YouTube)

2022 jo se na Facebooku cełkownje wěcej hač 260 pśinoskow wózwjawiło. Pla Twitter mamy pódobne licby. Pšerěznje skóro 2 pśinoska tyžeński licbu 1.000 woglědow pšestupijotej.

Mjasecnje jo na Twitteru pšerěznje 12.200 woglědow, na Facebooku mamy pódobne licby.

Blog służy šěžyšćowym informacijam. Cełkownje jo se 2022 38 pśinoskow wózwjawiło. Toś te su dojšpili wěcej ako 2.600 wosobow.

Cełkownje jo se 2022 142 pśinoskow na Instagramje wózwjawiło. Wobrazam slědujo wšedny žeń pšerěznje někak 340 luži.

Pšidatnje jo se hyšći wó Europeaže na separatnyma kanaloma pla Instagrama a Facebooka rozpšawjało. Kuždy pśinosk dojšpijo na Facebooku pšerěznje 500-1500 wosobow. Na Instagramje su dostali wobrazje pšawidłownje 200 – 300 “likow”. Cełkownje jo se wěcej ako 200 pśinoskow wózwjawiło.

Domowina wudawa pšawidłownje informaciske łopjeno “Domowinske pokazki” za cełe cłonkojstwo Domowiny (online, E-mail, wokolnik a šišćane wudaše).

Tež to je spěchowanje dorosta: Rozmołwa před-sydy z redaktorkami a redaktori młodžinskeho wusyłanja “Satkula” składnostnje 30-lětneho jubileja sčelaka MDR w Lipskum | foto: Domowina

Ptači kwas w Statnej kencliji w Drježdžanach z Budyskej serbskej pěstowarnju „Jan Radyserb-Wjela“ | foto: Domowina

*Nowy lětak Domowiny |
foto: Agnes Maria Brüggling-Lazar*

Domowina w socialnych mediach

Zjawnostne džěło – tu interview z moderatorom Christianom Matthéejom za telewizijne wusyłanje “Łužyca” sčelaka RBB w Błótowskim muzeju na Lědach | foto: Domowina

W Dolnej Łužycy su “Domowinske pokazki” dwójcy informěrowali kupki, towaristwa a druge zajmce k temam “Dolnoserbska kulturna akademija” a “Mytowane cłonki Domowiny w DŁ”.

Na zakłaže donětajšnych nazgónjenjow w Dolnej Łužycy žělamy na wokolniku za ceły kšywowy zwězk, pší tom ma se hyšći wótwórjone pšašanje rozwězaš, kak mógali napšawdu cełe cłonkojstwo direktnje dojspiš. Z tyžeńskim kalendarjom Domowiny w ramiku dalej a wětšego rozdžělowaka casnikařskego powědarja smy južo pšidatny instrument pšeglěda wó stawnej žěłabnosći Domowiny a cłonkojskich kupkow, ale teke na pšikład wó jubilejach stwórili.

Bóžko njejo se až doněta naslědnik/naslědnica za casnikařskego powědarja namakał/a, kótaryž jo zastojnstwo k 1.12.2022 wopušcił. To ma wugbaša na pólu zjawnostnego žěła. Wupominanjam njamóžo se w tej chyli wótpowědowaš. Zastojnstwo Domowiny wopytujo pšez rozdžělenje na šyroke ramjenja pšistajonych nanejmejje zakładnu pótrjebu za zjawnostne žěto narownaš.

10.2. Gromaže z Radu za nastupnosći Serbow Bramborskeje, Radu za serbske nastupnosći w Sakskej a založboweju radu pšewjeduju Domowina lětnje pó regionach župow jaden “serbski wjacork”. Wóni služe pótrjebje za jadnoreju komunikaciju wobydlarjow ze zagronitymi serbskich gremijow.

Corony dla njemóžachu so serbske wječorki w lěće 2022 w jednotliwych župach kaž planowane přewjesć. Mnóstwa dalšich terminow w župach dla (dokelž su so mnoho terminow hakle w druhim połlěće 2022 přewjedli) su so dohromady jenož tři wječorki 2022 přewjedli. Regionalne rěčnicy wobkedžbowachu při tym, hdže je najwjetša potřeba a što sej wobydlerjo w regionach individuelnje a regionalnje přeja.

- Župa “Handrij Zejler” přewjedže 19.05.2022 serbski wječor w Nowym měšće, zo by so tam zhromadne džěło z Domowinu zaso wožiwiło (12 wobdžělnikow).
- Župa Jakub Lorenc-Zalěski přewjedže 02.11.2022 serbski wječor “Wizije přichoda za Serbski kulturny centrum Slepó – srjedžišćo kulturneho žiwjenja” ze 33 hosćimi
- Župa Dolna Łužyca jo 16.07.22 pšewjadła serbski wjacor z wósobinskeju wuměnu z pšedsedarjom, Založboweju radu a Serbskeju radu Bramborskeje pší góžbje “Cesnego zarědowanja za dłužkolětnych cłonkow Domowiny w Dolnej Łužycy” w Groźišću (60 wobžělnikow)

Župa Jakub Lorenc-Zalěski wuhotowa 2022 Serbski wječor pod temu "Wizije přichoda za Serbski kulturny centrum Slepo" jako srjedžišćo kulturneho žiwjenja | foto: Gert-Uwe Stettmisch

Pócesćenje dlujkolětnych člonkow Domowiny w Grožišću | foto: Florian Grätz

W župomaj "Michał Hórnik" kaž tež "Jan Arnošt Smoler" su so rozmołwy mnohich dalšich serbskich zarjadowanjow dla ze zastupjerjemi serbskich gremijow na kromje druhich zarjadowanjow (lěto župow a Lěto Zejlerja a Kocor, džeń wotewrjenych duri, atd.) wjedli. W přichodže je přeče, z konkretnymi wobsahami ze zastupjerjemi po potrebjce do rozmołwy přič.

10.3. Domowina wóžywjo žělowu kupku zagronitych za zjawnostne žěto serbskich institutow, aby pšawidłownje swóje nazgónjenja wuměnili.

Nowinski rěčnik wothłosuje so prawidłownje ze zamołwitymi za zjawnostne džěto w serbskich institucijach wo aktualnych wužadanjach. Wuměna ma so po znowa wobsadźenju městna nowinskeho rěčnika Domowiny wožiwić. W mjezyčasu wothłosuje so jednaćelstwo direktnje resp. po potrebjce referenća na džělowej runinje z dalšimi serbskimi institucijemi.

10.4. Domowina pódpěrujo wuwise serbskich crossmedijalnych póbitowanjow we wobłukach rozpšawnistwo, medijowe kulturne žěto a digitalne wuknjenje.

Hłownje wusměri so směrnica na kwalifikowanje džěta Ludoweho nakładnistwa Domowiny. Přez swójske medijowe džěto podpěra třěšny zwjazk džěto serbskich redakcijow. Přez wuske styki je prawidłowne zhromadne džěto zaručene. Na tutej bazy bě Domowina dale k dispoziciji, crossmedialitu rozprawnistwa polěpšić. Při wšěm dominowaštej 2022 personalna strata a diskusija wo přihódne nałożowanje tarifowych zasužbow džělawosć LND. Z tym njebě na času, kwalitatiwny proces sčěhować, wšako měł tutón z LND wuchadžeć, Domowina wšak jenož podpěra. Třěšny zwjazk je njehladajo swójskich stratow aktiwnje polěpšenje personalneje situacije LND podpěrať a tak zakład nowinarstwa sobu zaručiť.

11. Serbske institucije

Nadawki k pólěpšenju zgromadnej zělabnosći serbskich institucijow a serbskich towaristwow pótrjejece zastojskeje a fachoweje pódpěry za projekty k skšušenju rěčneje identity a woplěwanja serbskeje kultury:

11.1. Domowina wótgłosujo se pšawidłownje z wjednikami serbskich institucijow.

Po přeću serbskich institucijow wotměwachu so posedženja nawodow serbskich institucijow jónu w kwartalu. Wurađowanja organizuje Domowina we wotměnje ze Założbu za serbski lud. Wotměwachu so 02.12.21, 18.03.22, 30.03.22, 14.07.22 a 29.11.22 w Budyskim Serbskim domje kaž tež online.

Temy běchu mjez druhim mjezsobna wuměna a situacija za čas pandemije, koordinacija terminow a zarjadowanjow, rěčne kursy za přistajenych institucijow, projekty w ramiku strukturneje změny a diskusija wo dobywanju serbskeho dorosta.

W tutym zwisku su so nawodźa serbskich institucijow dojednali, w lěće 2023 iniciatiwu SWŠ Ralbicy, zaso powołanske wiki přewjesć, podpěrać a “zhromadny dzeń wotewrjenych duri serbskich institucijow” w Budyšinje organizować.

W januaru 2022 jo se pšewjadło wobradowanje wjednicow a wjednikow serbskich institucijow w Dolnej Łužycy. Mimo mjazsobneje wuměny a wótgłosowanja terminow jo stajało wobchadanje ze serbskimi twařskimi znankstwami w měsće Chóšebuzu w srježišću. Na kóncu diskusije jo se wobzamknuła rezolucija, w kótarejž se pšibytnje wugroniju pšešiwu wótpóranju serbskich zawóstajeństwow we běgu saněrowanja domow a za wužětanje pšeglěda serbskich znankstwow w twařskej kulturje města, na kótaregož zaklaže maju se freski, mólby abo druge šćitaš.

W nowembru 2022 su se serbske institucije w Dolnej Łužycy pšedstajili wuknicam a wuknikam na Dolnoserbskem gymnaziumje w Chóšebuzu na tamnych kublańskich wikach.

Nimo toho wotgłosowaše so hłowna jednaćelka z nawodami serbskich institucijow na džětovej runinje k zhromadnym wobsahowym čeziščam abo po potrjebje.

11.2. Domowina zasajžujo se za zaměrne rěčne planowanje w serbskich institucijach. Systematika rěčnego planowanja mjaz wšyknymi serbskimi institucijami se wótgłosujo.

To je dothodobny džětowy proces, kiž ma so stajnje znowa mjez serbskimi institucijami wobjednawać. Su to wšelake čeziščowe nadawki kaž wobknježenje serbskeje rěče přistajenych, wužiwanje rěče w ertnej a pisomnej formje, pólěpšenje a wukmanjenje serbsce rěčacych w stilistice, namakanje serbskeho fachoweho dorosta abo systematiske rěčne planowanje mjez serbskimi institucijami kaž tež wudžětanje prioritow při wuknjenju serbsčiny.

Założba za serbski lud je do zaměrowych dojednanjow kóždeje serbskeje institucije zapisała, zo ma so k internej rěčneje politice wuprajć. Z tym su wšitke serbske institucije wužadane so z problematiku rozestajeć.

Dale je naležnosć wospjetnje tema w kwartalnych posedženjach z nawodami serbskich institucijow. W lěće 2022 je so wospjetnje wo wužadanjach rěčneho planowanja w serbskich institucijach diskutowało. Sama je so Domowina na puć podała, internu rěčnu politiku wudžětać, wo tym so tež dalše serbske institucije na posedženjach informowachu. Na tutym puću měli w přichodnych lětach pokročować.

*Studenća sorabistiki na wotewrjenskim zarjadowanju
Instituta za sorabistiku w Lipsku |
foto: Domowina*

*Zetkanje předsydy Domowiny ze studentkami a studentami
“Sorabije Lipsk”: stajna wuměna ze studentami je Domowinje
ważna | foto: Domowina*

11.3. Domowina angažěruje se sobu pší wugótowanju “dnja serbskich institucijow” k dobywanju serbskorěčnego dorosta za institucije.

Na posedženjach nawodow serbskich institucijow su so tući na to dojednali, zo mamy zhromadnje a prawidłownje serbskorěčny dorost zdobyć a za njón wabić. Za to je pod nawodom Domowiny nastala džětowa skupina serbskich institucijow, kiž wo móžnosćach k dobywanju serbskorěčnego dorosta diskutuje a naprawy wudžěta. W srjedžišću při tym njesteji džeń wotewrjenych duri, kiž so jónu wob lěto přewjedže, ale skerje najwšelakoriše naprawy přez cyłe lěto, kaž na př. zjawnostne džěto/medije, wozjewjenja, rallye, poskitki FSJ/FKJ, wiki, kampanje atd.

12. Ščit serbskego sedleńskego ruma

Nadawki, z kótarymiž co Domowina sedleński rum a z tym zwězane pšawa skšuśiš a pšesajžiš:

12.1. Domowina pódpěrujo pótrjefjone župy pši politiskem dialogu nastupajucy zachowanje serbskeje rěcy a kultury pód wugbašim negatiwnych slědow wudobywanja surowiznow w serbskem sedleńskem rumje a glědajucy na wótwrjone strukturne wuwiše Łužyce do 2038.

Ako Domowina žiwamy na serbske zajmy we wótpowědnych gremijach na pólu strukturneje změny a zastupujomy w regionalnych planowańskich procesach serbske zajmy. To su na pšikład:

- referent za infrastrukturu a góspodařstwo zastupuju Domowinu w Sakskej na pósejženjach Regionalnego pšewózujucego wuběrka za Łužyski rewěr na boku Sakskeje agentury za strukturne wuwiše tzwr (stiri pósejženja w lěše 2022), žož se rozsudy wó spěchowanjku projektow za Łužyski rewěr twórze a žiwa pši tom na serbske zajmy.
- stiri pósejženja Zwězkoweje zgromažiny Regionalnego planowańskego zwězka “Górna Łužyca/Dolna Šlasyńska”
- wobradowanje w brunicowem wuběrku Regionalnego planowańskeho zwězka Górna Łužyca/ Dolna Šlasyńska (4 pósejženja)
- wobradowanje w brunicowem wuběrku Bramborskeje
- regionalna powědařka župy “Handrij Zejler” wobžěljo se pšawidłownje na rozgronach z dalšnymi akterami a rucnikarjami regiona nastupujucy wuwiše regiona w strukturnej změnje,
- pšedstajenje serbskich idejow na pólu strukturnego wuwiša we wósebne wuběrku za strukturne wuwiše we Łužycy Krajnego sejma Bramborskeje (Sonderausschuss des Landtages Strukturentwicklung für die Lausitz) a w pšewózujućem wuběrku “Łužyca” krajnego zagronitego za Łužycu (Begleitausschuss “Lausitz”)

Dalej jo se Domowina procowała wó wótgłosowanje mjazy serbskimi akterami/institucijami a jo wjadła diskusiju wó wótpowědnych strukturach k pšesajženju pšidatnych srědkow Załožby za strukturnu změnu. Prědny kwartal 2022 jo stojał pód wupominanim namakaš wósoby za wótpowědny gremium, kenž wó projektach spěchowanskego programa w Sakskej rozsuzižo.

W měrcu jo pšepšosyła Domowina serbske institucije na wuměnu wó serbskich nastupnosćach w casu změny strukturow, aby se wó póstupowanju z pšosobami za wjelike serbske projekty w ramiku změny strukturow w Sakskej dorozměli. Pši tom su rozpowědali zaměry, praktiske aspekty a pšašanja kooperacije. W běgu lěta jo se zastojnstwo Domowiny wótgłosowało z dalšnymi nosarjami projektow z programa strukturneje změny pla Załožby. Slědowaš deje dalšne kooperacije z nosarjami projektow, serbskich institucijow w Dolnej ako teke Górnej Łužycy.

*Wotkryće skulptury „błudnička“ za serbsku bajowu ščežku
w Slepom | foto: Stephanie Bierholdt*

Zespěchowanim wjelikego projekta „Seš za regionalnu identitu a serbsku rěc“ pód nosařstwom Domowiny deje se aktery, towaristwa a dalšne zajmce regionow zawězaš, w kótarychž se žinsa serbsčina wěcej wšednje njepowěda ze zaměrom rěc zasej rewitalizěrowaš.

Wósebnje župy „Jan Arnošt Smoler“, „Handrij Zejler“ a „Jakub Lorenc-Zalěski“ su wupominane, projekt pšewóžowaš a z pomocu rěcnych motiwatorow kontakt k bazy zasej nawězaš. Regionalne powědařki toš tych župow pšewóžuju žělabbnosć rěcnych motiwatorow a pódpěruju jich pši procowanju wó rewitalizaciju serbsčiny a wuske splešenje aktiwitow w jadnotliwych regionach.

12.2. Domowina pódpěruju župu Jakub-Lorenc-Zalěski pši zwopšawženju planowanych napšawow w koncepciji k pózbuženju a wóžywnjenju serbskeje rěcy a kultury w Slepjańskej wósadze „wósym jsow – jedna wósada“.

Čežišćo župy Jakub-Lorenc-Zalěski k docpěću zaměrow w změnje strukturow je, serbsčinu w Slepjańskej wósadze widžeć a dožiwić móć. 2022 su so konkretne scěhowace naprawy přewjedli:

- dalewjedženje a rozšěrjenje serbskeje powěšćoweje ščežki w Slepjańskej wósadze: natwar serbskeje scěny wědy
- zdžělanje internetneje župneje strony (dwurěčna)
- dołhodobne zawěšćenje serbskich zarjadnišćow we wobłuku skutkowanja župy: podpěra Šusterec dworej w Trjebinj, Njepilic statokej w Rownom, Šwjelowej bróžni we Wochozach kaž tež ewangelskej cyrkwi w Slepom we wšednym džěle, při projektach kaž tež při serbskich zarjadowanjach

*Wotewrjenje znowa natwarjeneje Šwjeloweje
bróžnje we Wochozach | foto: Domowina*

- zakončjenje planowaneho projekta ŁCEM: wuwijanje Serbskeho kulturneho centruma k srjedžišću serbskich aktiwitow a rozšěrjenje zarjadnišća na serbski kulturny a powołanski centrum z integrowanej rěčneje šulu; podpěra při wuwijanju idejow, kak so dom k zawěsćenju a skrućenju serbsčiny we wuskim zhromadnym džěle z gmejnu Slepó wužiwa

12.3. Domowina wobora se zgromadnje z dalšnymi partnerjami doraznje pšešiwo tomu, až se we Łužycy dokóncne składowanišćo za atomowe wótpadki zaměstniwo.

Domowina podpěra wulkoprojekt „Němski centrum za astrofyziku“ (DZA) jako slědženišćo | foto: Domowina

Domowina wobkedźbuje kritisce dalše wuwice nastupajo doskóncneho składa za atomowe wótpadki. Zarjad wobkedźbuje dalše wuwice k temje, koordinuje trěbne stejišća a wothłosowanja ze serbskeho wida. Předsyda Domowiny bě z jednaćelom Sakskeho zjednoćenstwa městow a gmejnow (SSG) w rozmołwje. Po potrebjce ma so zhromadne stejišćo wudžělać. Na komunalnej runinje wothłosuje so Domowina stajnje ze zastupjerjemi gmejnow po potrebjce a zabjerje kritiske stejišćo k tutej temje.

Witamy, zo je so w nazymje 2022 wulkoprojekt změny strukturow „Němski centrum za astrofyziku“ (DZA) jako slědženišćo přesadził. Stejnišćo je tež we wutrobje serbskeje kónčiny, hdžež su wuspěšne probowe točenja přewjedli. To je lěpje, hač městnosć za kónčny skład atomowych wótpadkow wužiwać. Nastawa při tym wjele nowych džěłowych městnow we wjesnych kónčinach, wot wědomosće hač k rjemještu. Tohodla smy DZA sčasom podpěrali a chcemy jón aktiwnje přewodžeć.

13. Serbske nabóžno-narodne žywjenje

Domowina ma woplěwanje nabóžno-narodnych tradicijow a nałogow za wažne pší wutwórjenju, skšúšenju a wuwijanju narodneho wědobnja. Nadawki, kenž pódpěruju cłonkojske ako teke zwenkacłonkojske cetki:

13.1. Domowina pódpěrujo nabóžno-narodne projekty a pśedewzeša serbskich katolskich a ewangelskich projektowych nosarjow.

Domowina wobžělijo se na spominanju k 75. wrošenicy přédneho Serbskego ewangelskego cerkwinskego dnja we Wórjencach (01.06.1947) w lěše 2022 a pódpěrujo pśígótowanja TCM za “Europassion” 2025 we Łužycy.

2022 podpěraše Domowina konkretnje při scěhowacych naprawach:

- september 2022: předstajenje projekta TCM “Mór a lubosć” w Chrósćicach, mnozy čłonojo župy M. Hórnik běchu zapřijeći
- oktober 2022: podpěra při předstajenju spěwohry za “Z tobu – Bohu swjećenje lěto”
- Kubłanski dzeń za wučerjow 22.3.2023 we Wojerecach
- 30.10.2022: Serbska ekumeniska nutrnosć k česći K.A. Kocora a H. Zejlerja w Budyskej tachantskej cyrkwi (něhdže 100 spěwarjow a 100 wopytarjow) – zhromadna organizacija Friedemanna Böhmy, projektneje managerki Domowiny a katolskeje tachantskeje wosady Budyšin.
- prawidłowne přewjedźenje serbskich wosadnych popođnjow, serbskorěčnych kemšow we wobłuku swjatych dnjow a wjerškow wosadneho žiwjenja, n. př. na Šusterec dworje, na Njepilic dworje atd., swjatočne kemše składnostnje 750 lět Slepó a žohnowanje džěćetka
- Kóžde lěto přewjedu so w Ptačecach dwurěčne drastowe kemše składnostnje kermuše. Jako přihot na kemše je so z podpěru Domowiny přewjedł rěčny kurs, kotryž wobdžělnikam zblíži spěwy a čitane teksty.
- 10. julija 2022: podpěra Serbskeho ewangelskeho domizniskeho dnja ze serbskimi kemšemi w Janskej cyrkwi we Wojerecach a po tym pisany swjedžen w Ćisku z 150 wobdžělnikami
- Sobudžěło Domowiny přez referenta za kulturu a wukraj, kiž wobdžěli so prawidłownje na posedženjach pomnikoweho wuběrka. W minjenymaj lětomaj spěchowaje Załožba wjacore projekty nabožnych pomnikow.
- Domowina podpěruje towarstwo Bratrowstwo při projekće “Swjate křiže w Kulowskej wosadze”. K tomu je w septembrje w Kulowje był přednošk Trudle Kuringoweje, na kotrymž je wona 25 přitomnym wo swjim dotalnym džěle a wo wuslědkach přednošowała. W januarje 2023 wutwori so skupina, kotraž zběrku za Kulowsku wosadu zestaji.

fota na str. 64:

horjeka: *Dziwadłowa hra "Mór a lubosć" - projekt Towarstwa Cyrila a Metoda | foto: Rafael Ledźbor*

srjedža: *Dziwadłowa hra "Mór a lubosć" - projekt Towarstwa Cyrila a Metoda | foto: Katharina Jurkowa*

foće deleka nalěwo: *Džěči džěćaceho towarstwa Ćisk wuhotowachu program na ewangelskim domizniskim dnju | foće: Gabriela Linakowa*

deleka naprawo: *Serbski ewangelski domizniski džeń ze serbskimi kemšemi w Janskej cyrkwi we Wojerecach a po tym pisany swjedžeń w Ćisku | foto: Gabriela Linakowa*

- W lěće 2021 bě Trudla Kuringowa w nadawku župy „Jan Arnošt Smoler“ přeslědžila, inwentarizowała a dokumentowała serbske narodno-pobožne pomniki Bačońskeje cyrkwinskeje wosady. Bačońska wosada, najmłódša ze serbskich katolskich wosadow, ma něhdže 50 sakralnych pomnikow, rozbrojenych w 15 wsach a je nabožnje a narodnje džělena. Wuslědki slědženja su so w pisomnej a wobrazowej formje předpožili.

13.2. Domowina pódpěrujo serbskich wósadnych w jich procowanjach wó žiwanje na narodne zajmy pší noworědowanju cerkwinskih strukturow w serbskem sedleńskem teritoriju.

Domowinski zarjad reaguje na aktualne wuwice při noworjadowanju cyrkwinskih strukturow po potrebjce. Jelizo je trjeba, wobroći so při tym na čłonske towarstwo TCM, na serbske ewangelske towarstwo kaž tež Spěchowanske towarstwo za serbsku rěč w cyrkwi. Tute su predestinowane so słowa jimać. Domowina rady při tym pódpěruje.

Regionalni rěčnicy su w stajnym kontakće ze zamołwitymi noworjadowanjom a džěłaja čestnohamtsce w džěłowych gremijach, kaž n. př. w gremiju serbski pastoralny rum, sobu. Tak je stajna informacija móžna a data.

13.3. Ze zgromadnym žěłom ze Serbskim ewangelskim towaristwom a Spěchowańskim towaristwom za serbsku rěč w cerkwi žiwa Domowina na zajmy towaristwow pší swójjich politiskich rozsudach. Pó toś tom pšíkłaže procujo se teke wó zgromadne žěło z dalšnymi celkami.

Regionalne powědařki wužaržuju na jsach a w městach stawny kontakt k wótpowědujucym zastupnikam pó pótrjebnosći.

Wopyt předsydy Domowiny Dawida Statnika pola biskopa Ewangelskeje krajneje cyrkwe Sakskeje Tobiasa Bilza w Drježdžanach | foto: Domowina

W Bukecach załožı so 2022 składnostnje 800-lětnego jubileja přěnjeho naspomnjenja Bukec drastowa skupina ewangelskich Serbow Budyskeho kraja | foto: Katja Liznarjec

Předsedař Spěchowańskego towaristwa za serbsku rěc w cerkwi jo rownocasnje čłonk prezidija Domowiny a se pšepšosyjo na pósejženja předsedařstwa.

Zwisk z předsydstwom Serbskeho ewangelskeho towarstwa so po potrebjce nawjaza. 2022 wobdžěli so regionalna rěčnica župy “Jan Arnošt Smoler” dnja 3.7.22 na předstajenju drastoweje skupiny z drastu ewangelskich Serbow w Bukecach, dorěča so ke kursej k hotowanju serbskeje ewangelskeje drasty w Bukecach, přidžěłaše wudawačelam spisow “800 lět Poršicy” a “800 lět Bukecy” nastupajo Domowinske skupiny w Poršicach a Bukecach a podpěrowaše při organizaciji serbskeje wustajeńcy za cyrkej w Hućinje składnostnje 800lětnego jubileja wsy.

13.4. Domowina wužaržujo stawny dialog z krajnymi cerkwjami a pódpěrujo z tym wěřejcych Serbow pši zdžaržanju rěcnych rumow w katolskich a ewangelskich wósadach.

Hlej tomu džěłowe směrnicy 13.1. do 13.3.

Impresum:

wudawaćel: Domowina – Zwjazk Łužiskich Serbow z. t.
Zwjazkowe předsydstwo

redakcija: Judit Šotčina, hłowna jednaćelka Domowiny
dr. Beata Brězanowa, nawodnica Rěčneho centruma WITAJ
Dawid Statnik, předsyda Domowiny
Madlena Di Sarnowa, referentka Domowiny

přełožowarjej a lektoraj: Erwin Hanuš
Michaelis Šusterowa

redakciski kónc: 24.03.2023

sadźba a layout: Stefan Hanuš

čišć a wjazanje: Wir-machen-Druck.de

Wutrobný dźak wuprajimy wšitkim, kotřiž su ze swójskim podžělom k wuspěšnemu zestajenju rozprawy přinošowali, wosebje přistajenym zarjada Domowiny a RCW, přełožowarjam kaž tež lektoram.

Domowina spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych sředkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Zwjazkowego sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.

Zwjazk Łužiskich Serbow z. t.
Zwězk Łužyskich Serbow z. t.

Serbski dom
Póstowe naměsto 2
02625 Budyšin

sekretariat@domowina.de
www.domowina.de

Serbski dom
Droga Augusta Bebela 82
03046 Chóšebuz

